

KÖNYV A HÁBORU ÁRVÁI JAVÁRA

Urmánczy Nándor országgyűlési képviselő neje, a budapesti és erdélyi előkelő társaság közkedveltségű tagja, szakácskönyvével új irányt kezd a szakácskönyvek terén. **Egyszerűen, olcsón, izletesen főzni** — erre a hármas titokra tanítja meg házi asszonyainkat. Minden anyagot gazdaságosan használni ki, hogy semmi kárba ne vesszen és minden a maga tápláló és izesítő értékének megfelelő szerepet kapjon. Minden receptet maga kipróbált, aki utána csinálja, biztosra mehet. A mai nehéz időben megbecsülhetetlen ez a könyv minden családnak. **A jó konyha a család egészsége!**

Bővebb méltatás helyett a szerző felhívását közöljük itt:

Felhívás a Magyar Nőkhöz!

Ha csak tehetem, magam járok a piacra és a vásárcsarnokba. Az éléskamrámból naponta én adok ki. A főzést is megnézem naponta, sőt ha kell, kézbe veszem a főzőkanalat is.

Ha valahol valami jóízű étel került elém, melyet abban az összeállításban nem ismertem, leírtam a receptjét. Én is sokféle új változatban állítottam össze ételféléket, főleg maradékholmik, aprólékok felhasználásával.

összegyűlt receptjeimet most átadom önöknek, tisztelt hölgyeim. Egyszerű és jobbfajta vegyesen van köztük. Ha tanácsomat megszívlelik, néhány jó és izletes ételt készíthetnek e

szakácskönyv

utmutatása mellett.

Az éles szeletelő késen és izletes tálaláson kívül sok csinja-binja van a főzés tudományának. Szükséges, hogy a sokszor lenézett, sok családnál kihűlt konyha iránt modern háziasszonyaink és serdülő leányaink is jobban érdeklődjenek. Így gazdaságosabb a háztartás és hozzátartozóink egészségét inkább óvhatjuk.

De könyvemmel a jótékony célú is szolgálni óhajtom. Tulajdonképpen ez indított arra, hogy a nyilvánosság elé bocsássam azt.

A kiadó cég megállapodásunk szerint a nekem járó tiszteletdíj helyett példányonként

50 fillért ad a háboru árvái javára.

A cég minden év végén elszámol s az eladott példányok után járó és rendeltetési helyére juttatott összeget nyilvánosan nyugtáztatja.

Urmánczy Nándorné.

Közel 500 eredeti receptet tartalmaz. Külön fejezet a mai viszonyokhoz mért ételekről.

Urmánczy Nándorné

Szakácskönyve

A könyv ára
kötve 3 K 60 fill.

A művészi czimlapot Glatter Gyula festőművész rajzolta.

Megrendelő-jegy.

(Beküldendő a Franklin-Társulat könyvkiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4., vagy bármely előkelőbb könyvkereskedésnek.)

Ezennel megrendelek _____ példányt Urmánczy Nándorné Szakácskönyvéből utánvételt mellet. Ára 3 korona 60 fillér.

Kelt

olvasható névalírás.

pontos cím.

19. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — — 20 korona.
Félévre — — — 10 korona.
Negyedévre — — — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetéshez a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

SEMLEGES TERÜLET AZ OSZTRÁK, ROMÁN ÉS OROSZ HATÁR SZÖGLÉTÉBEN. (Balról orosz, középpont román post -tel jelölve, jobbról a mi katonáink.)

Bálint János fölvétele.

KÉT LEÁNY.

REGÉNY. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

(Folytatás.)

Morvay későn ébredt fel. Frissen és boldogan. Pehelykönnyűnek érezte magát. Kinyitotta szobájának ablakát és kinézett rajta a napba. Lent az utcán otromba autókabók terpeszkedtek szoroson egymás mellett, mint teknősbékák a tóparton; itt-ott egy-egy karesú lovasszék fogat üggett el mellettük. Edus arra gondolt, vajjon meddig tart még a lónak, a nemes, szép állatnak az élete. Azt biztosra vette, hogy előbb utóbb kijön a forgalomból, csak azon töprengött, hogy az emberiség végkép ki hagyja-e veszni, hogy csak a múzeumok fogják őrizni az emléket, vagy gondoskodni fog róla, hogy végkép magva ne szakadjon. Akkor — vélte Edus — még fölkelhet valamikor az ő lenyugvó napja is, mint a hogy fel fog kelni a múzeumba került turáni dicsőség napja, a turáni emberé, a kinek a szárnya volt a ló s földön-futónak csúfolta azt a szerencsétlen halandót, a kinek nem voltak szárnyai.

— Hej Turán, Turán — szavallta magában — emberiség bölcsője, erő forrása, dicsőség hazája, kiásunk a sívó homokból, a mely két ezer év előtt eltemetett, befutú városaidat, öntöző csatornáidat, templmaidat, tudományodat, művészetet, de őserődöt nem tudta megsemmisíteni, az csak szunnyadt a homok-hegy alatt, konzerválódott, mint mammut a jégben s szűz erőben várja felszabadulását, hogy az elagott árvalakkal a versenyt fölvegye.

Eszméinek minden társulása Nagy-Turániában találkozott. Maga sem tudta még, de már ott lakott a lelke s osztogatta a szabadságot, a gazdagságot, a művelődés értékeit az ő vérei között.

Mielőtt felöltözött volna, asztalhoz ült és a következő kérdéseket vetette papírosra:

1. Nagy események várhatók-e a földön?
2. Ha igen: milyen természetű események? Forradalmi jellegűek-e, véradásokat követelők vagy nagyobb rázkódtatások nélkül járók, megváltásszerűek?
3. Ki lesz az új apostol s mi lesz a teendője?
4. Meddig tart a nagy evolúció, míg megállapodik?

A följegyzett kérdéseket gondosan ellette a tárczájába. Aztán hirtelen szokatlan vágy fogta a leány tiszta testi szépsége oly elfogódottá tette az éjjel, a helyett, hogy esztetikai élvezet szerzett volna neki, minden melléki nélkül. Oly kedvesnek, szívesen meghatótnak tűnt fel előtte most a leány egész lényé. Meg se fordított, hirtelen magára kapta a ruháját és bejelentette magát Juának.

Elpirult, midőn belépett hozzá, de még jobban pirult Juana. Pirult is, kacagott is, mint a gyermek, a kit csiklandoznak.

— Oh, Eduard, mit gondol most magáról?

Edus kis ideig gyönyörködött a leány zavarában, aztán leült mellé.

— Juanita, ne hívjuk meg a kapitányt dejeuner-re?

— Hogy jutott eszébe a kapitány? — kérdezte Juana csodálkozva.

— Láttam tegnap este, beteg szegény.

— Sajnálom, de én úgy sem tudom meggyógyítani.

— Azt nem tudhatja Juana, hívjuk meg és legyen hozzá kedves.

Olyan hangulatban volt Juana: nem ellenkezett.

— Annit megtehettek a maga kedvéért.

Délelőn úgy érezte magát a szerelmes katona, mint a mesélő lovag, a ki biztosra veszi, hogy csapdába kerül, mégis elfogadta Belptegor meghívását, mert társa, Zampma tündér csábjának nem tudott ellentállani. A katona gyanakodó szemmel pislogott Belptegor-Edusra s elszánt hősieséggel udvarolt Zampma-Juának, a ki ígéretéhez képest csakugyan kedves volt hozzá s finom tapintattal siklott át a túlszáj.

Étkezés után valami ürügy alatt magukra

hagyta Edus a fiatalokat azzal, hogy a szalonban várjanak rá, ha megunták az éttermet.

Juana egyszerűen elkomolyodott; pár percnyi csevegés után felhúta a keztyűjét.

— Cher capitaine, mindkettőnkre nézve jobb lesz, ha bucsúzzunk egymástól.

— Hogy érti? — kérdezte a katona megriadva a Juana ünnepies arczától. — Egyszer s mindenkorra eltaszt magától?

— Azt nem tehetem — mondta a leány, — de annál meg sokkal rokonszenvesebb önnekem, minthogysen álltamam...

Kosár, gondolta magában a szerelmes hadi, de nem esett kétségbe. Dumó főhadnagy barátja lebegett a szeme előtt, a ki kilenez kosarat kapott egy leánytól s tizedszer mégis a felesége lett.

— Juana nagysád — szavallta trubadur állásból, — én magyar huszár vagyok, meghalok, de nem adom fel a pozíciót.

— Szerelmi hadüzenet — gondolta magában Juana s egy keszesen bánatos fejmozdulattal bucsút intett a szerelmes embernek s szobájába ment...

Gauri-Singa herceg egy emeletes házban lakott a Várkastánynál. Kibérelte az egész épületet, de csak négy szobát rendezett be benne, azokból is csak egyet foglalt el a maga számára, a másodikban szolgálja lakott, a hindu Patrasz, a harmadikban Sárin, tisztoskorú takarító-felügyelő, a negyediket laboratóriumnak mondták, bár inkább valami pogány templomhoz hasonlított: állandóan el volt sötétítve, az egyik sarkában lefüggönyözött fülke, a másikban dobogó, a mi egy store segélyével szintén el volt takartható; közepén harmonium állott, az előtérben asztal és székek. Egyéb butor nem volt a titkosított helyiségben.

A különben aszkéta életet élő herceg egyenesen ide vezetett Morvayt, midőn az nála pontos időben jelentkezett. Felszólította vendégét, hogy fűggeszse szemét lehető merőn egy üvegprizmára, a mi az asztal közepén állott.

— Ne gondoljon most földi dolgokra — kérte — igyekezék érzelmeit elaltatni.

Edus negyedóráig bámulta a prizmát, a nélkül, hogy közérzésében változás állott volna be. Ezt észrevette a bűvész, csemetett, mire belépett Patrasz, a szolgálja, leült Morvayval szembe s parancsra várt.

— Nézzen a Patrasz szemébe — szólította meg a sirdar Edust.

Az vállalt vont és engedelmesskedett. A bűbajos meg a harmoniumhoz ült s valami végtelenül egyhangú altató melódiát játszott el rajta.

Tíz perc múlva fáradtnak, szinte apathikusnak érezte magát Edus. Szeme fájt, fejében zibongást érzett. Egyszerre valami különös illat áradt szíjével a sötét szobában. Majd három kopogás hallatszott az elfüggönyözött fülkéből. Gauri-Singa felállt és sötétvonta a függönyt. Edus egy elmosódott körvonalú, emberformájú árnyékok látott a fülkéből a dobogóra suhanni. Ott megállt s kissé megsűrűsödött. Gauri-Singa valami hókusz-pókuszszal idővöszölte a tineményt.

— Te vagy az dicső ősem, Maugri?

— Az árnyalak megmozdult. Erre Edushoz sietett a titkosított hindu.

— Ha valami fontos kérdése van: tessék velünk rendelkezni.

Morvay tárczájába nyúlt s az egyenesen angol nyelven megfogalmazott négy kérdészt átadta a hercegnek.

Gauri-Singa erre papírlapot tett az asztalra s egy írót a Patrasz kezébe. Párszor végighúzta kezét szolgálja arczán, mire az elaludt.

— Jól figyelj a nagy szellem szavára, Patrasz — parancsolt rá most az ura s ird le szóról-szóra kijelentéseit.

Ó maga visszament a szellemhez a podium elé s maga előtt tartva az Edus fogalmazványát, hindu nyelven fölolvasta az első kérdést.

Erre megvonaglott az alvó (transzba esett) szolgálja keze s egy pár görcsös mozdulat után a papírosra görbült. Az írón elkeszített benne táncolni s egy pár kurta vonást húzott a fehér lapon.

— Kész vagy Patrasz? — kérdezte a gazdája.

A szolgálja intett a fejével. Következett a második kérdés. Erre már több sor került a papírosra. Ugyszintén a harmadik, negyedik után. Végül kiesett az írón a Patrasz kezéből.

Erre odasietett a herceg s fölbeszította a szolgálja ugyanolyan módon, a hogy elaltatta.

— Fáradt vagy Patrasz? — kérdezte.

A szolgálja magából kikelt arczán borsónyi verejtékes pöppek gyöngyöztek. Ura jószágos biztatására támoelvogva távozott a szobából.

— Szolgám szokatlan kimerültségéből itélve — szólalt meg ünnepiesen a herceg — dicső ősem kivételesen sok évilágosságot küldött önre.

Vegye a mit ezen a papírlapon találni fog isteni kijelentéssel egyenrangú megnyilatkozásnak, a milyenben csak a kiválasztottak, a proféták részesülnek.

Borítékba tette a Patrasz írását s átadta vendégének.

— Hogy-hogy? — kérdezte az csodálkozva — Ön meg se nézi?

— Nem tartozik reám.

— Én meg — jegyezte meg Morvay — hogy fogom megérteni az előttem teljesen ismeretlen jeleket, ha ön azokat meg nem fejt nekem?

— Nem is tudnám helyesen megfejteni — világosította fel a herceg — mert nem tudok az ó-szanskrit írásban elgagadni; majd lefordítja önnek ősem kijelentését valamelyik szanskrit tudó tanár.

— A szolgálja sem tud szanskritul? — kérdezte Edus álmétközve.

— Az semmitéle nyelven nem tud írni, soha nem járt iskolába...

Morvay csak a szabad levegőn kezdte igazán érezni, hogy a «séance» módfélt kifárasztotta. Pedig egy pillanatra sem hagyta el magát, azon volt, hogy a vett benyomások urra ne legyenek az idegein. A látottakon való kritika jogáról most sem akart lemondani. Hideg észszel ellenőrizte a herceg és szolgálja minden mozdulatát s azért, mert nem tudta megfejteni, még nem volt hajlandó a tapasztalt eredményeket természetfölötti erőnek tulajdonítani. Még jobban csodálkozott a fáradtságán, mint a szanskrit íráson, a mit egy szanskritul nem tudó ember írt.

De nem sokat törte Morvay a fejét a két rendbeli rejtélyen. A harmadikra volt igazán kíváncsi. A zsebében levő írás (Gauri-Singa szerint isteni kijelentés) értelmére. Véletlenül ismert egy semináriumi professzort, a ki tudott szanskritul. Egyenesen hozzá sietett s nem nyugodott addig, míg a derék úr le nem fordította neki a Patrasz ákom-bákuait. Nem zavarta a tudóst munkájában, csak a kész fordítást vette át tőle s annak álmétközését vette tudomásul:

— Csudálatos írás ez! Honnan vette Meltóságod? Egész meg vagyok döbbenve.

Edus ezen még jobban felbuzdulva, alig várta, hogy otthon lehessen. Nem akarta a fordítást az utcán elővenni, őszötte azt sügta, elmélyedésre lesz szüksége, hogy teljesen megértse a szöveget. Otthon nekiült és a következőket olvasta:

Igen!

A föld embernek is rövid időn belül az ottani arányokhoz mérten nagy eseményeknek lesz a szintere. Éhező embercsordák, a kiknek szűk lett az országuk, megmozdulnak Keleten, mint megmozdultnak ezer évek előtt, mikor a föld megindult felső rétege eltemette több ezer éves igyekezettük gyümölesét, megélhetésük föld-tételeit. És kapzsi, jóllakott embercsordák, a kik telhetetlenségükben el akarták nyelni a tételetleneknek látszó éhezőket, megmozdulnak Nyugaton, mint megmozdultnak ezer évek előtt,

mikor a kéjes bűn elsorvasztotta életerejüket. Ezek ketten, az életet keresők és az életben kifáradtak össze fognak egy ponton találkozni és fegyverrel bal s könyvvel jobb kezükben megejtik a nagy elszámolást. Az éhezők a Föld igazságos felosztását fogják követelni, a jóllakottak szerzett jogaikra fognak hivatkozni. Az ellentétek egy részét a bal-, nagyobbik részét a jobbkez fogja kiegyenlíteni. Vér is fog folyni a rögök és malaszt is fog hullani az Égből, míg végleg megegyeznek az ellenfelek. Akkor kieserélik érzelmeiket Kelet és Nyugat, Kelet szabadságot fog kapni, Nyugat új erőforrásokat. És mindketten jól fognak jární és nagy lesz a boldogság a Földön. A népek egymás keblére fognak borulni s ki fogják törülni az elválasztó vonalakat, hogy ne legyen többé határ, csak egy egység legyen, a melyet, miután nem lesz, nem támadhat meg egy másik egység.

Az intéző magasabb hatalmak végrehajtónak profétát fognak küldeni a Földre. Az új proféta vak lesz. Nem fogja látni, mi történik jobbra, mi történik balra, hangyaboly és vakandituras nem fogja figyelmét elterelni az eszmétől, csak azt fogja látni, a mi látó embernek láthatatlan, a minek a meglátásához száz érzék szükséges, de az az egy szem, a minek a szem a gépezete...

Egy emberöltő múlva beáll a csend és sokáig fog tartani.

XII. Az eszme.

... És terjedt a turáni láz, mint első pünkösd napján a Szent-lelek fényessége, a mely az apostolok fejére szálla. És bejött a az embereket, mire azok ezeréves nyugalomból felriadván, munkába állottak, áldozatokat hoztak a közös oltárra, kardot köszörültek, himnuszt énekeltek, mert megéreztek, hogy történelmet kell csinálniuk...

Az esletés Gígászok nem voltak többé törzskávéházukban láthatók. Bejárták a vidéki városokat és falvakat, hívókat toboroztak, turáni dalokat énekeltek, asszonyok, leányok között keleti divatcikkeket terjesztettek, élőképeket, bálokat rendeztek. Attila, Dzsingisz-kán, Timur-Lenk, Traján, Árpád dicsőségével telt meg a levegő.

Tormássy Ottó gróf százezer koronát bocsátott a turáni szövetség rendelkezésére.

Egy idegen nő, a ki magát megnevezni nem akarja ötvenezert.

Cserkészfiúk turáni perselyt csörgettek az utcákon.

Dámák keleti ékszert viseltek, leányok kínai habselyemben jártak.

Fiatl athléták dsiu-dszutak tanultak, a meglétt férfiak a bushido-ban (japán lovagerényekben) gyakorolták magukat.

A honi tömeggyártmány elvesztette hitelét, hitványanak, rútának tetszett szemben a lelkiismeretes gondal elkészített keleti kézimunkával. Csak az volt a szép, az előkelő, a mi évszázadok óta nem változott.

A puffogó demokratikus jelszavak szétpattantak a levegőben, mint a szappanbuborék. Az egyenlőséget másutt keresték az emberek. Az emberi értékek igazságos megoszlásában, a mi útját nem állja az osztályok kiválásának s nem akadályozza meg a társadalmak selejtezési munkáját, alá nem ássa a régi erkölcsi és hagyományokat.

A szegények megfejtkeztek saját nyomorúságukról, a gazdagok élveikről. Az egyén háttérbe szorult, a tömegben csak itt-ott csillant meg egy-egy kiváló egyéniség, de sohasem a maga hatalma, rangja, gazdagsága fényében, mindenki annyit számított, mint a mennyit a közmunkába beszolgáltattott, a mennyit valóban megért.

A talaj, a mit a megbukott radikalizmus feltűrt, lassanként kisimult, a kiélezett ellentétek kezdtek kiegyenlítődni... A büszke magyar faj megtalálta magát.

A forrongásban lévő, önmagával eltelet társadalom keretében, a kiknek ott keresni valója nem volt, sehogysem tudott beilleszkedni. Juana, a ki származásánál fogva nem érdekelt a turáni eszme, számkivetettné érezte volna magát magyarok hazájában, ha a sorsát hozzá nem kötötte volna az Edushoz. A honostól erejéről híres ország kiforrotta most a saját régi honosait is, ha az új nemzeti eszme árdatába nem ecdródta bele.

Juana szégyelte tétlenségét az elfoglalt tár-

Palain fényképe.

Trapp sorhajókapitány, «U 5» tengeralattjárók parancsnoka, a ki a francia «Leon Gambetta» páncéloszt elűszerte.

Jelly fényképe.

Metzger József vezérőrnagy, a nagyvezérkar hadművelési osztályának főnöke.

sadalom miliójében. Ő volt az az idegen nő, a ki ötvenezert koronát adományozott a turáni szövetségnek, de ő a lelkét szerette volna odaadni, — már csak azért is, hogy kedvében járjon az ő emberének, — oda is adta volna, ha nem fél vala attól, hogy nevetéssé válik, vagy visszautasítják a szolgálatait, mint a melyek nem állják ki az erkölcsi kritikát. (Mit keres az apostata spanyol táncosnő a turáni sasok között?)

Morvay Edus gyakran megfordult a Tormássy palotában, de sohasem látogatóként, mindig közügyben. Mind jobban becsülte, őszintén megszerette Ottót, nem egyéni szeretetreméltóságért, hanem közérzéseért, áldozatkészségeért...

Ellenben Belényessyektől a jegyváltás óta egyszer sem kereste föl Edus. Egy alkalommal már lakásuk ajtajáig jutott — de visszafordult. Irtózott minden banalitástól, holott, ha valahol, Belényessyéknél oly magatartást diktált rá a konvenzió, a mi szerinte rosszabb volt a képmutatásnál s nemcsak őt magát alázta meg, azokat is a kiknek komédiázní lett volna kénytelen. Micsi sokkal drágább emléke volt neki, mint hogy ily módon profanizálja. Az elszámolás előtt még csak szabadon közeledhetett a leányhoz, megmondhatta neki a mi a szívének fűköd, vissza verheté áltámadásait, felszívhatta a vizschrányó szeme sugárát, bánhatta, becézhethe kedve szerint, de most már, hogy kitárta előtte a szívét, s a leány elfogadta annak kérését, most hogy önkre kibékült vele, mi

erkölesi alapon engedhette meg magának, hogy egy derék férfi kezébe tett örök hűségi fogadalommal körülhatárolt szentélybe toladokjék! Edus úgy érezte, hogy abban az órában, a melyben kibékült a leánnyal, egyben el is szakadt tőle mindörökre.

Micsinek egész más volt az érzése... Mi, azt még nem lehetett tudni. Maga sem tudta, hányadán áll magával. De látni lehetett rajta, hogy utóbbi időben megváltozott. Eredeti egyénisége meglágyult, szeme fénye megtört. Fölsőbb-séges s mégis megejtő beszédmodora igénytelen lett. Még a régi királyné volt, de már lemondott az uralkodásról. És mind haloványabb lett az arca és mind mélyebb a szeme. Anyja, atyja nem vették észre leányuk elváltozását, vagy legalább is nem találtak benne aggodalomra okot. Kedve hullámszerű hosszú menyasszonyága lélektanilag következményeinek hiték: túrelmetlenül várták az esküvőt.

Annál sötétebben látott a völgyény. Igaz, hogy az ő látását olyan jelenségek befolyásolták, a melyek mellett a legbizakodabb optimizmusnak sem lehetett elsiklania.

Ottó szűkszavú és szerény volt, mint a legtöbb mélyérzésű ember. Ha egyedül volt menyasszonyával sohasem beszélt érzelmeiről, csak néha, nagyon ritkán ragadta el az a sajátságos meghatottság, a mit komoly férfi a mellett a nő mellett, a ki örök időkre rábizta sorsát, érezni szokott. Ilyenkor kinyújtotta karját a leány kezéért. Az mohó sietséggel teljesítette völgyénye kívánságát, mintegy érezve, hogy a férfi igenis rászolgált erre a csekély kegyre: megtette, a mi tőle telt, odaadta neki a kezét, de arról már nem tehetett, hogy az a férfiban kihűlt.

Völgyényének amaz apró figyelmességeit, a melyek előkelő emberekéknél szinte kötelezők, legalább is maguktól értődők, sajátságos tünet, majdnem erőszakoltnak tetsző hálanylatkozatokkal viszonzta a leány s nem vette észre, hogy ezzel zavarba hozza a szerelmes férfit.

Egy alkalommal így szólott hozzá:

— En tulajdonképen nem érdemlem meg magát; maga túljó hozzám és én nem tudom, képes leszek-e a jószágát valami egyéb értékkel viszonzani, mert hogy hasonló jószággal fizessenek, arra, érzem, képes nem vagyok.

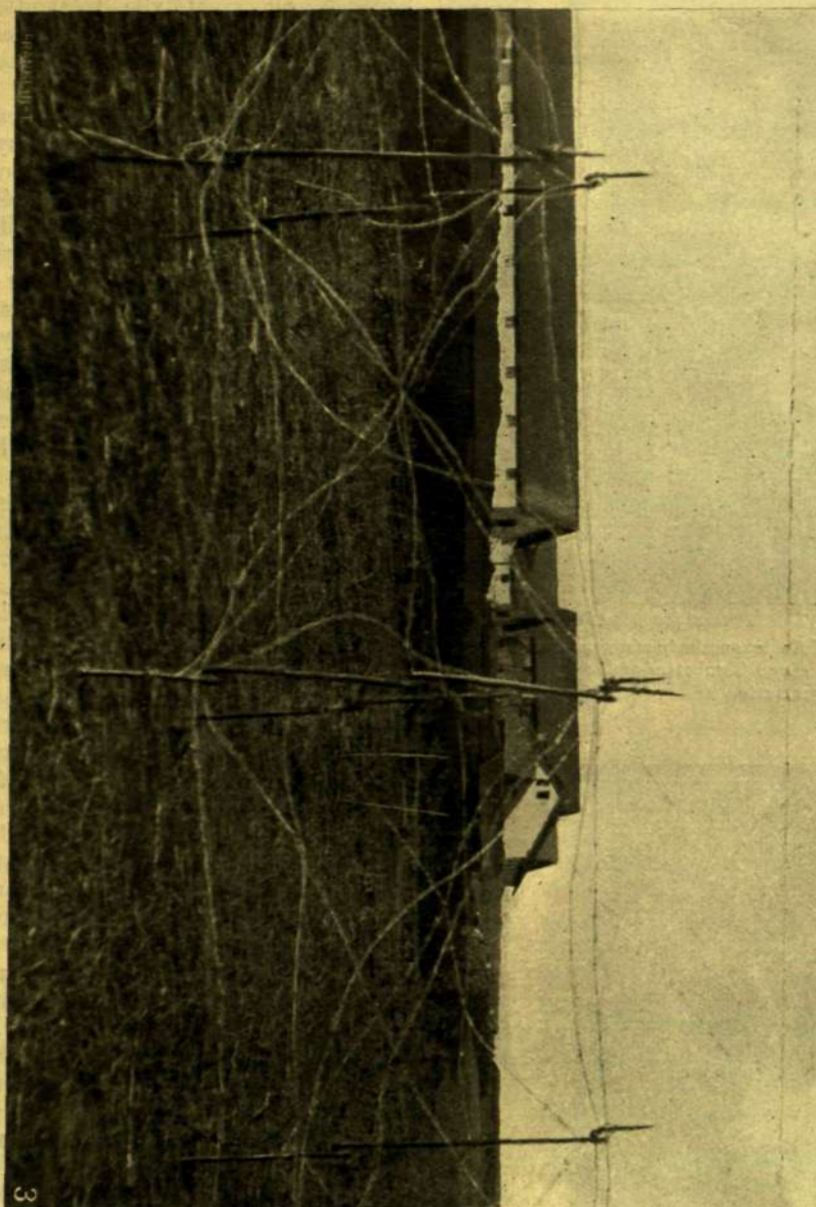
Tormássy hovatovább megérezte, hogy valami híja van a leány boldogságának. De hogy mi, arról hiába törte rajta a fejét, sejtelve sem volt. Elvégre teljesen szabad elhatározásából ígérkezett hozzá a leány: olyan stílusú, mint ő, nem is szokott érdekébből, mások nyomására vagy egyéb, a házasesletet megszenteltető motívumból férjhezmenni. A bizalom és vonzalom tehát — vélte a férfi — nem hányozhatik a szívéből. A házaseslet, a reprezentálás terheitől sem volt oka félni, mert igaz ugyan, hogy széles alapon rendezkedett be egy óriási vagyonához teltő fejedelmi háztartás esetére is, de jól tudhatta azt Micsi, hogy a tizszobás kiskastélylyal beérő, igénytelen agglégény házaskorában sem fogja erőszakolni a fényűzést, kiváltképpen ha az boldogsága rovására megy. Szüleiktől sem fog Micsi messzire elszakadni (hiszen ügyszólván a szomszédba viszi), — tépelődött a völgyény. — Mi aggasztja, mi nyugtalanítja, mi sorvasztja tehát? Valami titok nyomja a lelkét? Az sem valószínű. Mi olyan titka lehetne, a mit ne közölhetne a völgyényével. Nem gyanakodó, önémesztő emberrel van dolga, a mint azt tapasztalhatta, midőn az Edushoz való futólagos gyermekszerelmét megvalóította neki.

Ennél a pontnál mindig megállapodott az aggdó völgyény, de idevágó aggodalmái valahányszor, mindannyszor szétfoszlottak mint a füst. Szentírásnak vette a leány szavait, melyek szerint az söha sem tudta volna magát rászámni, hogy unokatestvére felesége legyen. Hiszen eddig is csak rajta múlhatott, hogy az legyen. Mert ha a férfin múlt volna, szinte lehetetlen lenne lélektanilag megindokolni a leánynak róla való gondoskodási készségét, azt a mentési akciót, a melyet vele, a völgyényével szövetkezve indított meg az érdekében. Az csak úgy magyarázható meg, hogy a leány a fiatalemberrel való futólagos szerelmi viszonyából kifolyólag adósnak érzi magát. Bizonyára ezt az adósságát vélte kötelességének letörleszteni, midőn egy másik, örök életre szóló viszony kötelekébe lépett.

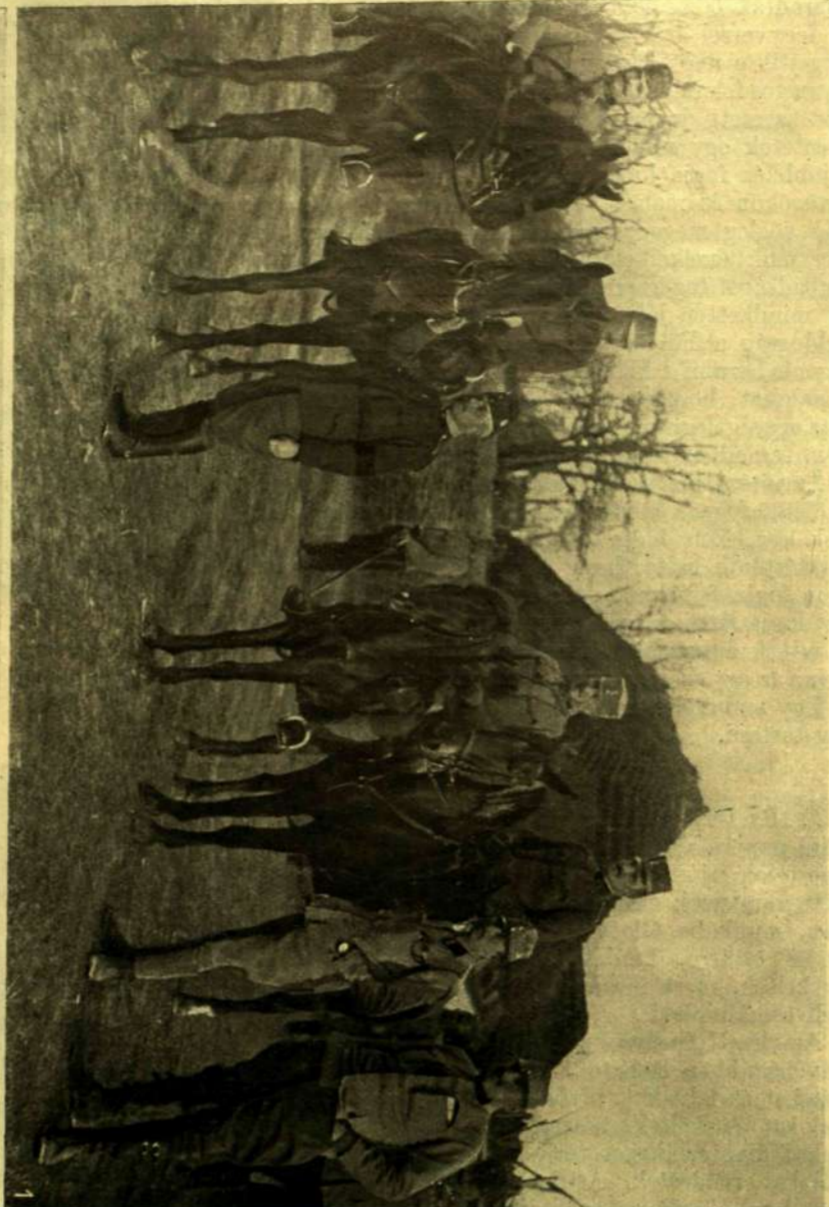
(Folytatás következik.)

1. Csapatlászók és parancserőszakok egy bukovinai csapatparancsnokságnál. — 2. Orszon a beszerzési hátkon. — 3. Megterhelte hadállás egy major körül. — 4. Lakosság a drótbortny előtt.

A BUKOVINAI HARCZTÉRÉRŐL. — Jály Gyula, a hivatásra kiküldött munkatársak fényképe.

3

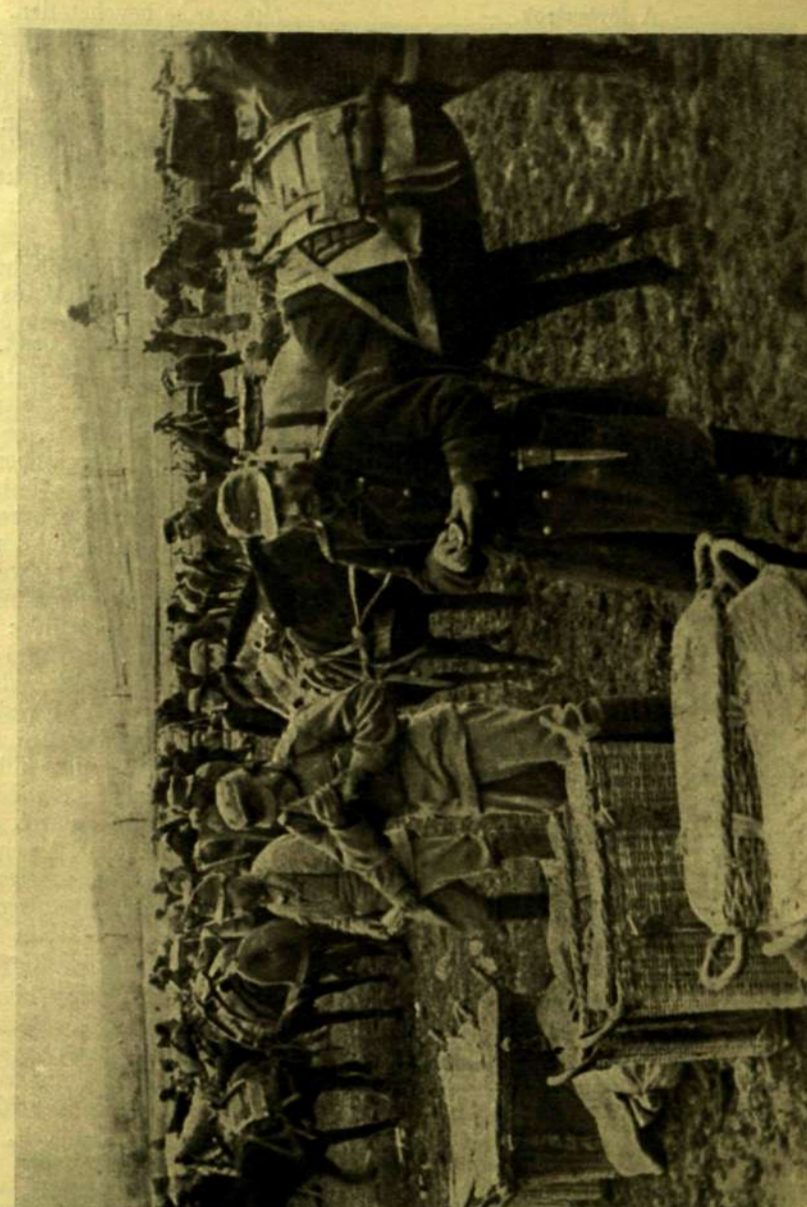
2

4

1

1. Huszár járós indulásra készen egy luerzel vezetével. — 2. Egy hóolvadási előbított bukovinai kőesség utcsaja. — 3. Hóolvadási előbított lövészárk tisztítása. — 4. Egy élelmiszer elosztó-állomás a harcztér közeldében. AZ ÉSZAKI HARCZTÉRÉRŐL. — Jály Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársak fényképe.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

— A lövészárók. —

A háború technikai szenzációjának e minden próbatételek legnagyobb próbatételében nem a legtöbbet emlegetett *negyvenkettes*, nem is a harmincz és feles mocsár és nem a Zepelin és nem is a búvárhajó bizonyult, hanem egy sokkal egyszerűbb, igénytelenebb és régibb szerszám: *Az ásó*. Mert ez a szerény, minden raffinéria nélkül való eszköz megmérhetetlenül hatásos bontó energiának igazolódott meg, olyan pusztító energiákkal szemben, a melyekkel szemben lehetetlenek vagy legalább is reménytelenek látszott minden ellentállás vagy védekezés. A modern lövedék ereje levette a katonával a páncélt, mert nyilvánvaló volt vele szemben való értéktelensége. A vért ezredrésznnyi hasznára se lehetett a gránát, a shrapnell vagy akárcsak a puskagolyóval szemben, a mennyit árthatott a mozgékonyasága korlátozásával, sőt megbénításával.

Csak a modern korban értékesítették először és teljes jelentékenysége mértékében azt az elemien egyszerű igazságot, hogy van olyan páncél, a mely többet ér, nagyobb védelmet ad és hasonlíthatatlanul ellentállóbb minden acélvértetnél, sisaknál és sodrony-ingnél. És ez: a föld. A katonának bele kell ásnia magát a föld testébe és akkor vastagabb, erősebb, elpusztíthatatlanabb vértje van, mint a milyenbe a százezer Dreadnaughtot tudja öltöztetni a legfejlettebb emberi tudás.

A modern háború óriási összecsapásait nem a lövészárók dönti el, de ez teszi — eldönthetetlenekké egy igen-igen nagy részükben. A megszorított ellenség nem fut el, hanem beássa magát és ezzel új ellentálló erőre kap, mert új és sokszor már megfizethetetlen árát követeli a végleges diadalnak. A legmodernebb vár, mondotta egy igen kitünő katona: a lövészárók, mert ez nem zárja be a hadsereget, hanem a hadsereg zárja el vele magát és viszi

magával oda, a hol szüksége van rá. Bizonyára nem bevehetetlen, a minthogy semmiféle vár se bevehetetlen, de megteszi ugyanazt a szolgálatot, a mit más váraktól követelünk. A biztosságnak egy bizonyos mértékét nyújtja és nagyobb erőköt követel a támadótól, mint a mennyire szükség van a védelemre. A technikája objektíve tökéletes ellenszere a támadó technika minden objektív készségének. Megakasztja a roham- és hatástalaná teszi a lövedék energiáját.

Egy, a legfejlettebb hozzáértéssel megcsinált, beásott, körülpített és felszerelt lövészáróvonal a maga drótsövényeivel, farkasvermeivel, padmalyaival, védő- és takaró-fedezékeivel a bevehetlenség legteljesebb impresszióját adja. Ugy látszik: e egyszerű vértetnek nincsen se egy része, se egy likacsja, a melyen az ellenszeregés benyomulhatna vagy beszivároghatna. És a háború valóban szolgál példaként, a melyek érvei ennek az impresszióknak. A sok ezernyi kilométer front óriási vonalakat mutat, a melyeken a küzdelem megállt, megbénult vagy talán szabatosabban szólunk, ha azt mondjuk: megmerevedett. A lövészárók a szemben álló energiáknak olyan teljes kiegyenlítődséget eredményezte, a melyet eleven erők egymással való összeütközése, ilyen vagy csak megközelítő tartóssággal produkálni képtelen. A tömeg és a kitartás különbözősége az eleven energiák mérkőzésében hovatovábbt érvényesül. De az árok földje nem ismer ilyen különbözőségeket. Az egyformán jól megcsinált fedezékek igenis megtermelik azt az egyenlőséget, a melyben az egymással szemben működő erők a hatásban megsemmisítik, illetve teljesen közömbösítik egymást.

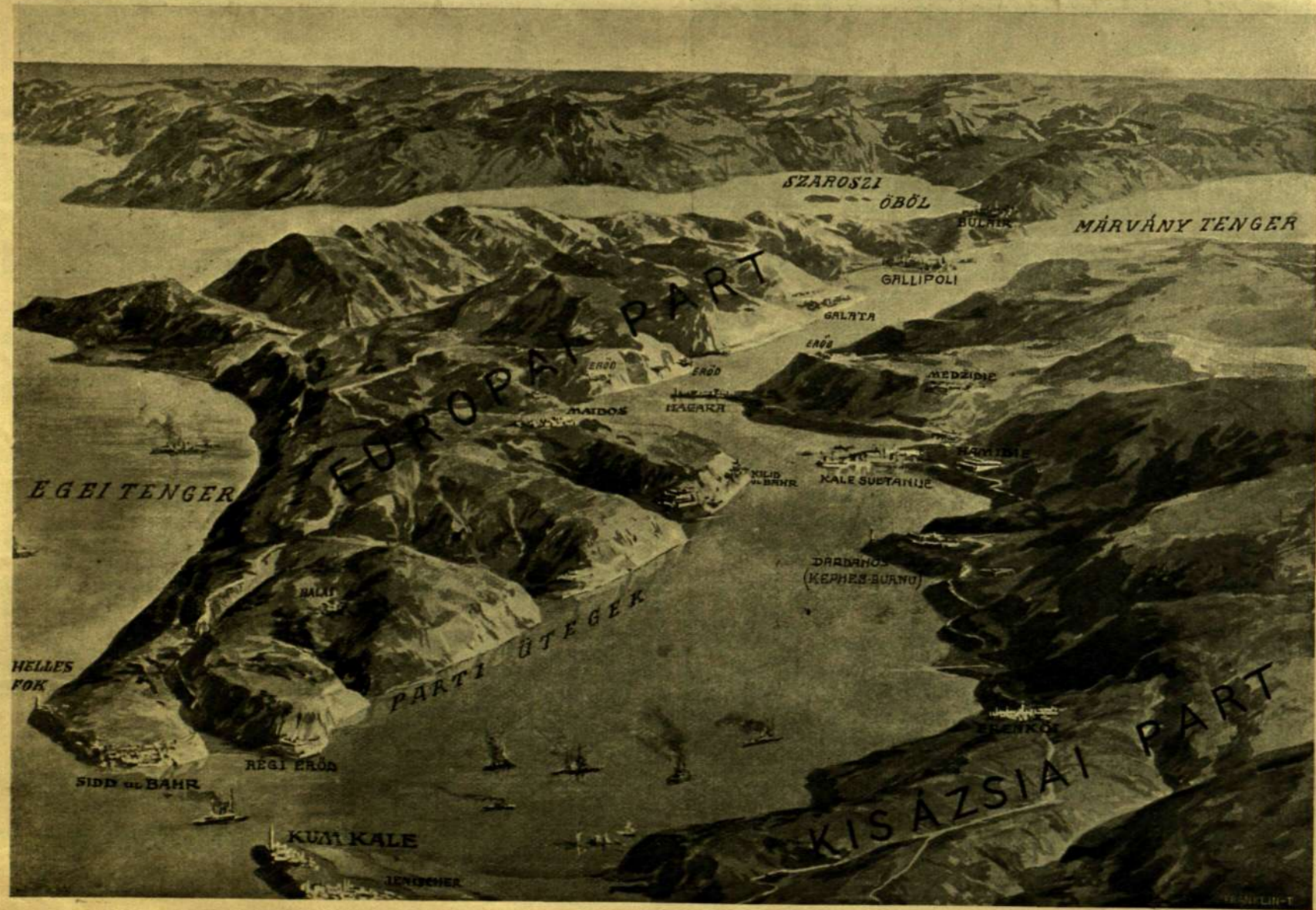
Van tehát mire hivatkoznunk azoknak, a kik ebből azt a következtetést vonják le, hogy az ásó most igazában a sírját ássa meg a háborúnak. Nem a mostaninak, hanem minden háborúnak. Mert a jövő hadseregei azzal fogják kezdeni a háborút, hogy nagyszerűen be-

ássák magukat és ezzel — végét is vetik annak, a mit kezdetek.

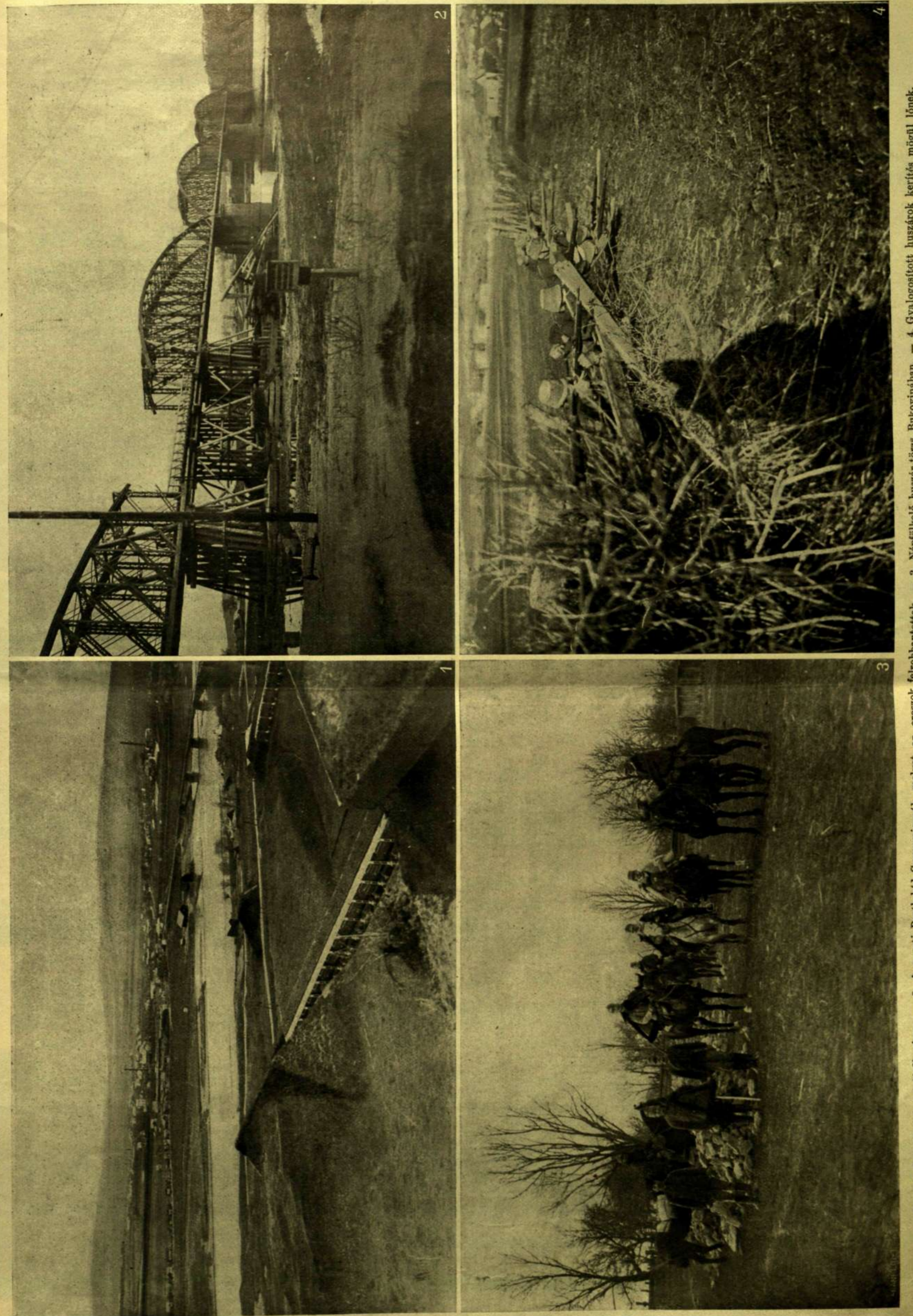
Semminek sincs oly egyenes logikája, mint a tévedésnek, írja Anatol France és ez a logika valóban — túlságosan egyenes. A háborús technika nagyon sok új találmányát és fölfedezését üdvözölték már azzal a hangos reménységgel, hogy végét veti a háború minden további lehetőségének és a lövészárók kétségtelenül igen elmés kitalálása talán nem is a legfőbbkétesebb az örök béke epedőinek e — esalódásai között. A beásás módszere nagyon kifejlődött, még tökéletesebb is lehet, de naiv álom az, hogy lehetlenné tudná tenni akár a háborút, akár annak végső eredményeig való lefolyását. A lövészárók meg tudja nehezíteni az egyenes előretörést, de nem tudja megakadályozni a stratégiai mozdulatokat, a melyeknek döntő ereje nem kisebb a nyílt összecsapásokénál. Veszedelemesebbé teszi a rohamot, de nem teheti lehetlenné. Gátja az ellenfélnek, de gátja a sereg mozgási képességének is, a mely beléje húzódtott. Lassabban erővé teszi a harezot, de a küzdelem megköveteli a maga gyümölcsöt és nem nyugszik, a mig le nem rázza a fáról. A lövészárók is fogság. A modern háború bizonyára nagy iskolája az idegek fegyelmének. De föltétlenül elérkezik a nagy explózió pillanata, a mikor a katona a biztos halált is kívánatosabbnak érzi, mint a lövészárók biztosságát és az ágyú torka elé is kiugrik belőle.

A reménykedők eresszék le a lobogót. A lövészárók nem lesz a háború sírja és a háború minden sírből föltamad. A háborút nem akadályozta meg a fegyverek kezdetlegessége és nem tette lehetlenné a fegyverek tökéletessége. A háború technikájának fejlődése, a helyett, a mit értéktelenné tett a lövészárók kitalálása, ki fogja találni azt, a mi értéktelenné teszi a lövészárókat. És az emberek ölni fogják egymást tovább...

Szóllósi Zsigmond.

A DARDANELLÁK.

1. Zsnelka, földzékünk tetejéről nézve. — 2. A vasuti Pruth-híd Cernovicznánál, melyet az oroszok féltrobantottak. — 3. Népfőiskolai huszár-törzs Bukovinában. — 4. Gyalogosított huszárrok kerítése mögött lövnek. — A BUKOVINAI HARCZOK SZINHÉLYÉRŐL. — Bálint János férfiéből.

A 30 ÉS FELES «BERTA» KISZOLGÁLÓ SZEMÉLYZETE.

GYALOGOSÍTOTT HUSZÁROK TÁMADÁSA A FALUBAN RETTŐZŐ OROSZOK ELLEN.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRŐL. — Bálint János felvételei.

1. Egy sebesült orosz, a kít a Kárpátokban fogtak el s a ki már Przemyslnél is harcolt. — 2 A kárpáti dermesztő hidegben jól esik a tábornok melege. — 3. Pihenő orosz foglyok. — 4. A hol minden hegycsúcsot külön kellett elfoglalni rohamokkal. — 5 Kárpáti táj, hol bakáink méteres hóban nyomultak előre. — 6. A munitziós oszlop pihenője. — 7. A vitézek melegednek a napon.

A KÁRPÁTI HARCZTÉRŐL. — B. I. hadnagy felvételei.

TARTALÉK-CSAPATOK.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRŐL. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk főtétele.

EGY BOMBA TÖRTÉNETE.

Lengyel regény az 1905-iki lengyel forradalmi mozgalmak idejéből. (Folytatás.)

Irta STRUG ANDRÁS.

— Mondd egész őszintén, hogyan gondolkozol te? Nem volna gyalázata a proletáriátusnak, ha az egész forradalom folyamán egyetlen lövés sem esnék részünkről? Ha egyetlen ellenesség sem esnék el annyi társunk haláláért?

— De igen. Ez mindenesetre nagyon furcsa volna. De nyugodj meg, a boszulók maguktól is feltámadnának a népből. Menne a dolog a ti specialistaítok nélkül is, mert ha már az igazi, teremő, győzelmes háborúról van szó, mit jelent akkor a ti embereiteknek maroknyi csapata?

— Aha, az a szép hit az elemi erőkből! Mért nem inkább a jó öreg, ősi isteni gondviselésben? Az iszapos, poshadó víz is elem, az értelmetlen, útjában mindent leromboló, dühöngő vihar is elem. Elem! Új hát száz évig a tespedő vízben és várj. Vagy ragadtasd magadat a vihartól, hogy vigyen magával, mint egy falevelet. Én egyben hiszek: az ember észszerű, tudatos tetteiben.

— Észszerű... tudatos... igen, ezzel egyetértek...

— Láthatod, hogy politikai dolgokban nem értjük egymást. Hát minek ingereljük egymást? De a politikán túl is vannak jelenségek, olyan világosak, hogy az embernek belelátja a szemébe. Te nem akarod látni...

— Nem. Ez nem igaz. Én látok mindent. És mindenekelőtt azt, a mit se te nem látsz, sem a pártod. Látom a világ végtelen nyomorát és az emberek pokoli igazságtalanságát...

— Úgy? Ezt ti bérletétek ki? — Semmilyen időben, sem a halott békében, sem a forradalmi viharok alatt, sem a legvisszataszítóbb reakcióban nem veszítjük el a célunkat, sem az energiánkat. És nem is fogjuk soha elveszíteni. De a ti akaratotok, a ti lengyel-szocialista lelkesedétek fölemésztik magát és ép

oly hamar elhúny, mint ezek a harcziastettek, melyek felesillognak, mint egy tűzijáték és pillanatnyilag talán szépek is lehetnek. E mellett mi egyáltalán nem mondunk le a legvéresebb harcziastokról sem, minden következtetésével együtt.

— Nagyon szép töletek. Egyelőre mi képviselünk benne titeket, mint sok más dologban is.

— Oh nem, bocsánat, — mindenesetre nagyon kedves volna töletek, de azt ki kell mégis mondanom, hogy ti nem képviseltek minket semmiben és ha már meg kell mondanom az egész igazságot, hát ti alaposan utunkban vagytok és pedig úgy, hogy rosszabb már nem is lehet. Ezért a mi dühünk. Inkább hallgassunk róla. Vannak emberek és nézetek, melyek mindig idegenek kell hogy maradjanak egymástól: a mi nekem fekete, az nekem fehér. Neked jónak tetszik, nekem rossznak. Legjobb még úgy, a hogy van: maradjon mindegyik a hol van. Lehet, hogy mégis kerül ki valami belőle. A történelem fog róla dönteni. Minekünk azonban nincs egymás számára mondanivalónk. Most már elég.

— Elég. Csak még egy szót. Kereken ki-mondva, mert ez személyes ügy. Mert ezért és csakis ezért kész vagyok meghalni, sajnálkozás nélkül és kiábrándulás nélkül. Ebben nincsenek számomra kiábrándulások. Ez az én igazságom. Ez nem taktika kérdése, az utak és eszközök kérdése. Ebben nem lehetnek különböző vélemények és nem lehet vita.

— Ilyesvalami nines. — De van. Az emberi méltóság az — a nép méltósága. A harcziast proletáriátus becsületéről van szó. Ezért mindenkinek a fejével kell helytállni. Kell olyan boszulóknak lenniök, a kik mindenkiért helyt állnak, — nem mint harcziastok, hanem csak hogy megadják az igazságnak a tiszteletet, tanuskodjanak róla. Kell olyannak lenni, a ki föl meri a fegyveres kezét emelni. Különbösen halott a szeretetünk és a gyűlöletünk. Különbösen megfojt minket a józan megfontolás és megmérge az politikai számítás. Különbösen erkölcsileg tönkrementek, megvetve

az ellenségtől, a ki megrugdos... Igen, bennem megvan a becsvágy, hogy lázadásunkat ne bírják kozák-kancsukával legyőzni. Bennem megvan a becsvágy az ellenséget arra kényszeríteni, hogy egész hatalmával lépjen velünk szembe, hogy felkoncoljon minket, ne pedig felpofozzon. Azt akarom, hogy az ellenség tiszteljen minket. Nekünk nines megengedve, hogy a mieink lemészárlása után beérjük egy pompázó, erőtlenné fenyegetőző kiáltványokkal. Megvetem, gyűlölöm ezt a semmitmondó frázist, a tehetetlenség dialektikáját... különben is, kit téveszthet ez meg? Megállj, hadd beszéljem ki magamat! A mi egyenkénti visszaütésünk egyáltalán nem az erők fitogtatása. Én nem vagyok a harcziast csoportból való bolond, olyan, a ki — a hogy ti mondjátok — csak a browning-jában hisz. Én hiszek mindenben, a mi észszerű és szükséges. Lehet és kell is vitatkozni a taktikáról, a programról, de a becsületről soha!

Sablovszki már rég gúnyosan mosolygott. — Micsoda szerencséje a nemzeti színezetnek, hogy a romantikusok még nem haltak ki! — kiáltotta. Micsoda gazdagsága a tárgyakkal a költő számára! Unatkozna a szegény ördögök ebben a mi iparos, józan korunkban. És a blazirt dámák már nem olvassák őket... Végre, itt van Marek elvtárs. Hogy fognak téged leírni, barátom! Biztos lehetsz benne, meg fognak örökíteni. Számomra és a szocializmus számára persze mindez üres beszéd-költészet! Ha ezt a szót hallom: költészet, akkor egy jól ki-staffirozott lustálkodó hölgyecskét látok, a ki egy közönséges hétköznapon, szorosan a kiabáló igazságtalanság mellett a kanapén hever és költőjével együtt itéletet tart feletted, Marek barátom, miközben jól ápolt bájos kezével a finom könyvlapokat forgatja. Minden költő mesél minden képzelhető dologról, de mindenki csak az ő számára dolgozik: a csillogásról, az illatokról, az ölésekről — és változatosság kedvéért a forradalomról is. Szegény naiv fickó! Vigyázz, még divatba jössz. Általában olyan vagy, mint egy figura egy szindaraból. Mit akar te a

ELŐÖRS MARCZINKOVICZÉNÉL.

LOVAS LEGIONISTA.

forradalomban? A költő és szép olvasónője azt fogják mondani, hogy széppé alakítod a forradalmat és kárpótlod őket durva, kellemetlen jelenségeiért. De te igazság szerint használni akarsz a népek, szolgálni akarsz neki! Csak-hogy ez a nép, tudod, nem olvas verseket. Ez a nép olyan éhes, kenyérré sóvárgó, hogy éhségében nem tudja észszel felérni a te becsület-ál-láspontodat. És ezért mindig hozzánk tér vissza, a kik az ő nyomorúságából születünk... ebből a sajnos, nagyon prózai nyomorból.

Marek halálra akarta magát nevetni.

— Igen, igen — mondta Sablovszki kinézve az ablakon — ez nagyon furcsa...

Tulajdonképpen már jóllakott ezzel az egész beszélgetéssel. Arra se volt már kedve, hogy gonoszságokat mondjon. Legjobban szeretett volna kedélyesen utazni barátjával az állomásig. Ez a nevetés azonban, akár igazi volt, akár tet-tetett, szírta, mint a sarkantyú. Sötét arcezzal kérdezte:

— Mit nevezsz?

— Rajtad és halhatatlan józanságon. És csak azért nevetek, mert nem akarok miatta sírni. Hiszen az borzasztó! Igazán! Ebben a futó időben a ti észszerű, óvatos várakozástok igazán borzalmas.

— Ez a mi várakozásunk, a hogy te nevezed, fogja a kormányt megfojtani. Nem pedig a ti harcziast seregetek egész jobb ügyszó méltó hő-siességével.

— Engedd meg, hogy az ügyeinket magunk válogassuk meg. Légy oly szíves.

— Megmondhatom róla a független véleményem. Minden tiszteletem a vér és élet e fel-áldozásáért. De nyíltan mondom, kár érte, — mert nines haszna. Nem szabad így következtetni: meghalnak érte, tehát nem lehet, hogy tévedjenek. Rám ezeknek a szépszózatoknak és ennek a romantikus színháznak nines semmi hatása. A proletáriátus harcziastnak más, új költészte van és saját új szépsége. Ezt a te pártod soha se fogja megérteni, ép oly kevéssé te, Mieszkiewicz-epigon...

— Lásd, Sablon, ezt az új szépséget érzi mindegyikünk, — de a ti gyalázatos grzibovi felhívásokban nem volt belőle semmi. Gondold meg, az első lépésünk volt! Először szünt meg a nép rabszolgá lenni. Nem, nem! Beszélj őszintén, emberileg. Mondd meg nekem egyedül. Ismerd be, ismerd be! Nem szégyelled magadat ezért? Nem szeretnéd most, ha ez a szégyen nem esett volna meg?

Sablovszki szomorúan nézett barátjára, egy darabig hallgatott s aztán így szólt:

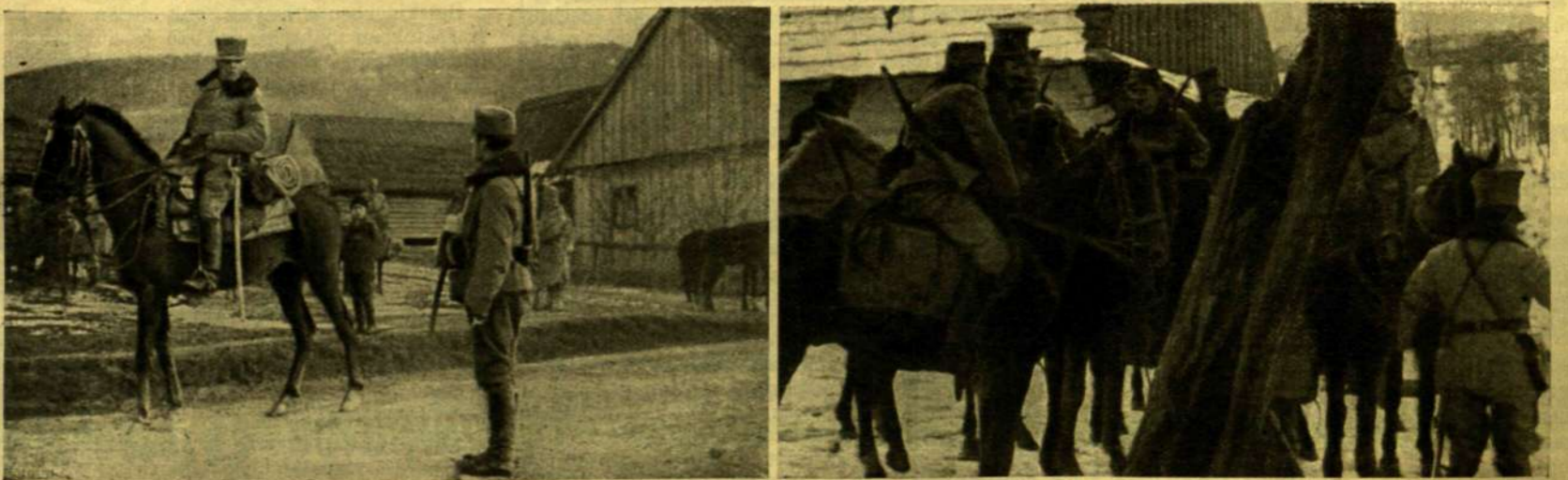
— Mindjárt az állomásodon vagyunk. Mindjárt szíjjel fogunk menni és ki tudja, találkozunk-e még valaha. Lehet, hogy soha — lehet, hogy a kényszer munkában. Te könnyen meg is halhatsz. Szeretnék téled emberileg elbűcsüzní. Legjobban szeretnék a kérdésedre nem válaszolni. De nem lehet, — nem tudok neked hazudni. Mindjárt ki fogsz szállni. (A vonat már a váltókon ugrott át.) Nem közölhetem veled benyomásaimat Grzybovról. Én is ott voltam — merő kíváncsiságból. Hogy mit tartok róla, azt tudod. Mert én voltam az, a ki azt a gyalázatos felhívást írta. És a mily igaz, hogy itt állok elevenen előtted — a lelkiismeretem nem vet semmit a szememre.

A vonat megállott. Kicsiny megállóhely volt a szabad mezőn. Marek keresett valamit a szemével a perronon és mikor mindent rendben talált, fogta a bőröndjeit és óvatosan lement a lépcsőn. A barátja a kocsi ablakánál állt és utána nézett, a mint erőlködve cipelte a bőröndöket. Látta, a mint a barátja az állomás mögött egy paraszttal beszél, aztán fölszáll a kis kocsira és elhajt a vaspálya mellett a mezei úton, a melyet csak egy alacsony sövény választott el a várakozó vattól. Marek vissza se nézett.

VII.

A parasztkocsi hol az egyik, hol a másik oldalára ingott az elhanyagolt úton. Marek vigyázott a podgyászára, különösen egy zacskóra, a melyet nem tudott jól elhelyezni.

— Takarékoskodott kend a szalmával. Ne-

A TŰZÉRSÉG PARANCSONKA.

LOVAS LEGIONISTÁK MARCZINKOVICZÉNÉL.

LENGYEL LEGIONISTÁK A HARCZTÉREN.

OROSZ FOGSÁGBÓL MEGSZÖRÖTT MAGYAR TISZT.

delmeskedünk. Erre ő azt mondta, hogy ha valamelyik kincstári pénztárnál történik valami, akkor banditáknak fog minket kinyilvánítani. Erre én azt feleltem: ha nekem parancsolják, neki megyek magának is elvtárs.

— Erre igazán nem volt szükség.
— Dehát én látom, hogy az ilyen ember, mint ő, egészen fölösleges.

— Mit csinálnak a parasztjaink?
— Únjuk magunkat. Más újtság nincs. Azt parancsolták, hogy várjunk, hát várunk.
— Most is annyian vannak mint azelőtt?
— Kétszer annyian. És újjak is vannak kilátásban.

— Miféle emberek? Jót állhat értük?
— Egyikért úgy, mint a másikért. Csupa jóra való ember. Ismerjük őket kölyökkoruktól fogva. Csupa derék katona, kettő kivételével.
— Utakonnak tehát munka nélkül?
— Mindnyáján azt kérdik majdnem minden nap, mikor jön el az ideje...

— Bizony, elvtárs, még eltart egy ideig, mire a nagy háború kiút. Nem megy oly könnyen, arra gyülekezni. De nem lehet nagy dolog, a mi nem kisből kezdődik. Nekünk pedig, akármilyen maroknyi kevesen vagyunk, oda kell adnunk az életünket az ügyért... Készen vannak az emberek?
— Minden kész.

— Igen, ezt monddák: kész. De ha aztán azt mondja nekik az ember: holnap mened kell, ezt vagy azt tenni és holnapután elfognak és aztán az akasztófa, vagy lefűlelnek munka közben, akkor nem egy akadá, a ki azt mondja, nem akarok. A készenlét nagyon különböző...

— Hazudnék, ha azt mondanám, hogy közülünk senki se fél a haláltól. Én is félek. Szerintem bűn nem félni a haláltól. De félelem és félelem, az nem egyforma. A mi embereink közül senki sem fog hátramaradni, ha arról van szó, hogy előre!

— A biztos halálba is? Ha előre kihirdetik? Minden elitkolás nélkül? Egyszerűen a halálba?
— A hogy a párt parancsolja. Arra való vagyunk, hogy engedelmessédjünk. A pártnak azonban alaposan meg kell fontolnia. Mindenki nyugodtan fog menni, ha tudja, hogy muszáj. És még egyet. A mi embereink jobb szeretik, ha nem beszélik rá őket, ha nem magyarázatnak nekik, ha nem folyamodnak az eszközökhöz, nem hagyják rájuk, hogy menjenek-e vagy ne menjenek mint önkéntesek, vagy ha kedvük van. Mint a hogy azelőtt történt. A paraszt legjobban szeret parancsra menni. Vagyis úgy kell hinnie a pártban, mint az Istenben. Ez a hit a fontos.

— A hit jó. De mindene előtt érteni kell.
— Az emberek tudatlanok. Csak kevesen

értenek valamit a politikából. A mit az újságjaink írnak, nem egy könnyen érthető. Itt pedig alig van olyan, a ki sillabizálás nélkül tud olvasni. (Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

Április 29. Az orosz-lengyelországi és a kárpáti arcvonal több szakaszán ránk nézve igen jó sikerű ágyúharcok voltak; az Opor-völgyben visszaverték az oroszok egy gyalogságunk magaslati állásai elleni előretörését. A németek Kalvarjától délre Kovale falut s az ettől délre fekvő magaslatot megszállították. Sochaczewtól délre, Dachovánál pedig elfoglalták az oroszok egy támaszpontját. A nyugati harctéren a csatorna nyugati partján Yperntől északra az Yperlee-patak mentén Steenstraete és Ilet-Sas mellett levő német állások ellen az ellenség hasztalanul támadt. A csatornától keletre franciák, algiriak és angolok közös támadása meghiúsult. Az Yperntől északra szákmányolt ágyúk száma 63-ra emelkedett. A labassée-be thuni vasut mentén és a Champagneban Le Mesnil-től északra végzett ellenséges aknarobbantások eredménytelenek voltak. Az utóbbi helyen a németek francia éjjeli támadásokat visszaütöztettek. A Maas-magaslatokon a németek állásait néhány száz méterrel előbbre tolták és megerősítették.

Április 30. Harctereinkről ágyúharcokon kívül csak az Orava és az Opor-völgyből van jelentés, a hol az oroszok újabb heves éjjeli támadásait visszaütöztették. A németek Oroszország északnyugati részében operáló haderejének előcsapatai széles arcvonalban elérték a dűnburg-libai vasutvonalat, a nélkül, hogy az orosz csapatok komoly ellenállást tudtak volna tanúsítani. Most Szavle körül vannak harcok. Kalvarjánál az oroszok támadásai nagy veszteséggel meghiúsultak, úgyszintén tovább délre, Kalvarja és Augustov között is. A nyugati harctéren a németek bombázás alá vették Dünkirchen várát. Flandriában csak kisebb harcok folynak. A Champagneban Le Mesnil-től északra a franciák semmit sem tudtak visszafoglalni a tőlük két nap előtt elvett állásból. Az Argonneokban Le Four de Paristól északra a németek bevették egy lövészárkot, a Maas és Mosel között, továbbá Flireytől északra a franciák támadásait meghiúsították. A Maas-magaslatain április 24—28-ig vívott harcokban a franciák csak foglyokban 4000 emberről többet vesztek. A Dardanelleknél a Kum-Kaleh környékén partraszállott ellenséget a törökök teljesen elűzték, az anatóliai partokon nincs többé ellenség. A kabatepi partkiszögellésen megmaradt haderők makacsul tartják magukat hadihajóik védelme alatt. A tengerszoros felé előretolt török utagek elleni 16 pancélos és számos torpedózó által április 27-én megkísérelt vállalkozás a törökökben nem tett számbevéhető kárt, ellenben két szállító hajót, több katonával telt bárkát és naszádot elsüllyesztettek, két pancélos hajót megromagtak.

Május 1. Orosz-Lengyelországban délkeleti Galiciában és Bukovinában élenk ágyúharc, Nyugat-Galiciában és a Kárpátokban nincs változás, az Orava és az Opor-völgy között visszaverték az oroszok támadásait, Zaleszkytól délre ágyútüzünk egy orosz löszorraktárt felgyújtott. A déli harctéren nincs jelentősebb esemény. Trebinjétől keletre túlságosan előre merészkedett montenegrói haderőket ágyútüzünk szétszórta és szállásaikat szétrombolta. A németekre a szavle utközét kedvezően végződött, az oroszok a várost négy sarkán felgyújtva Mittau felé menekültek. Eddig 1000 foglyot ejtettek a németek s nagy hadizsákmányt szereztek az ellenség támadásait, Augusztovtól délre az oroszok rajtattással súlyos veszteségeket okoztak egy német előrszázadnak. A nyugati harctéren az Yperntől északnyugatra vívott harcok az ellenség teljes kudarcával végződtek, a csatornától keletre, Yperntől északra az ellenség sikertelenül tört előre. Dünkirchent továbbra is bombázták. A Maas és Mosel között csak Ailly és Apremont közt volt gyalogsági harc, a franciák minden támadása meghiúsult. Reimsra a németek néhány gránátot dobtak. A Dardanelleknél Kabatepénél a partraszállott ellenség kísérleteit, hogy a szoros körülzárásból megszabaduljon, visszaverték, úgy hogy kénytelen volt hajógyűi védelme alá vonulni. Száros mellett teljesen meghiúsítottak egy partraszállási kísérletet.

Május 2. Orosz-Lengyelországban egyes szakaszokon kiverkük az oroszokat előlő állásaikból, helyenként az ellenséges állás fővonaláig jutottunk, Nyugat-Galiciában és a Kárpátokban élenk ágyúharc volt, az Orava és az Opor-völgy közti magaslatokon csapataink heves orosz támadásokat visszavertek, támadásba mentek át és kemény harc után az Ostry-magaslatról keletre egy erős orosz támaszpontot elfoglaltak, több száz orosz elfogtak. A németek hadműveletét Oroszország északnyugati részében jól előrehaladtak. Szavlenál további 400 orosz fogtak el, üldözés közben elverték a Mitautól délre fekvő vidéket. Kalvarjánál ismét visszaverték az oroszok támadásait. A nyugati harctéren, Flandriában az ellenség igen erős tüzerégi előkészítés után ismét megkísérelte az Yperntől északra felé új német hadállás megerősítését, de teljesen sikertelenül, annál inkább, mert Broodseinde és Veldhoek felől a németek igen hatásonnan tüzeltek oldalukra. Az Argonneokban Le Four de Paristól északra a németek jól előrehaladtak, a Bois de Prétreben a franciák nagy tömegekben intézett támadásait visszaverték.

Május 3. Nyugat-Galiciában nagyjelentőségű fordulat történt. Egyesült osztrák-magyar és német haderők május 2-án megtámadták az ellenséget hónapok óta kiéptített és megszállott nyugat-galiciai állásában és a malastov-gorlice-gromnik és ettől északra terjedő egész arcvonalon visszaverték, súlyos veszteségeket okoztak nekik, több mint 8000 orosz elfogtak és eddig még meg nem állapított számú ágyúkat és géppuskákat zsákmányoltak, egyszersmind kikényszerítették csapataink az alsó Dunajeczen való átkelését. Ugyanez eseményt a német hadvezetés a következőképpen jelenti: Frigyes kir. herceg tábornagy fővezér léte mellett a szövetséges csapatok Mackensen vezérrezredes (Generaloberst) vezetése alatt elkészített harcok után a nyugat-galiciai egész orosz arcvonalat, a mely a magyar határ közelében kezdődött és a Dunajecnek a viztúlába terjedéséig terjed, számos helyen áttörték és mindentűnt benyomták. Az ellenségnek az a része, mely elmenekülhetett, keményen üldözve a szövetséges csapatoktól, a legsürgősebb visszavonulásban van kelet felé. A győzelmi trófeákat még megközelítőleg sem lehet áttekinteni. A kárpáti arcvonalon a Beszkekiben a helyzet változatlan. Az Erdős Kárpátokban újabb harcokban Koziovától keletre tört nyertünk, az ellenséget állásaiból kiverkük és ellentámadásait véresen visszavertük. Osmoladától északra is több magaslatról visszavertük az oroszokat. A németek a Riga felé menekülő oroszok üldözése közben 4 ágyút, 4 géppuskvvert és Mitautól délre 1700 orosz fogtak el. Kalvarjától délkeletre orosz támadások véresen meghiúsultak, az oroszokat a Szazupa tulsó partjáról visszavetették. A nyugati harctéren Flandriában a poelkapelle-yperni műút két oldalán a németek sikerrel támadtak és elfoglalták a fortuni majorokat St-Julientől délkeletre. A Champagneban Souain és Perthes közt aknarobbantásokkal nagy károkat okoztak a franciáknak. A Hartmannsweilerkoppon a franciák hasztalan támadást intéztek a csúcspon levő német állás ellen.

Május 4. Németország és Ausztria-Magyarország szövetséges csapatai új győzelmet vívtak ki. Azt, a nagyon megerősített arcvonalat, melyet az oroszok a limanovai csata után való visszavonulásuk óta Nyugat-Galiciában a Visztula és a Kárpátok főgerince közt tartottak, egész terjedelmében elfoglaltak. A támadást folytatva, haderőink

újabb sikereket küzdöttek ki, feltartóztatlanul tovább nyomultak előre kelet felé és nagy orosz erőket újból sürgős visszavonulásra kényszerítettek. Az egész eredmény jelentősége még megközelítőleg sem tekinthető át. A hadifoglyok száma több mint 80,000 s e szám óráról-órára nő. Tömételen hadianyag, 22 ágyú és 60 géppuskyver van az eddigi zsákmány közt. A németek foglya a Mitau felé való üldözésben több mint 4000-re emelkedtek. Kalvarjától délre az Augusztovtól délkeletre az oroszok támadásait meghiúsították, úgyszintén Jednობnónál, Lomzától északkeletre is. A nyugati harctéren a németek Flandriában nagy sikerrel folytatták támadásait észak és kelet felől. Zevenotte, Zonnebeke, Westhiek és Polygonwald erdő, továbbá Monne-Boschen helységek, melyekért hónapok óta folyt a harc, kezükre került. Az elvonuló ellenség a német utagek oldal-túze alatt áll. Az Argonneokban a franciák hasztalan kísérletet tettek egy Le Four de Paristól északra fekvő árok visszahódítására. A törökök Ariburnnál magas sziklafalakkal körülvett völgyekbe szorították és nagy veszteség közt a tengerpart felé nyomták az ellenséget. Egy szállítóhajót tüzeléssel felgyújtottak, az Agmaemnon pancélos hajót megsértették.

Május 5. Győzelmi hatása kezd nyilvánvaló lenni. A Zboró-Sztrpoko-Lupkovi orosz beszkidi arcvonal tarthatatlanná vált. Mivel a győzelmes szövetséges csapatok folytonos eredményes harcok közt nyugatról Jaszló és Zmigorod felé nyomulnak elő, az oroszok a kárpáti arcvonal nyugati részében teljes visszavonulásban vannak Magyarországból, csapatainktól üldözve. Az oroszok tehát 150 kilométernyi arcvonalon meg vannak verve és a legnagyobb veszteségek közt visszavonulásra kényszerülnek. Az oroszoknak délkelet felől Rossien helysére intézett támadásait a németek visszaverték. Az ellenséget üldözik Kalvarjánál, valamint Suvalkitól északra keletre és Augusztovtól keletre is meghiúsult az oroszoknak számos előretörése. Ott mindössze mintegy 500 orosz ejtettek foglyul. Az arcvonal többi részén egyes helyeken szuronyharc volt, a mely mindentűnt a németek javára dőlt el. A nyugati hadszínteret az angolok igen súlyos veszteségeik mellett, tovább hátrálnak a szorosan Yperntől keletre fekvő hidő irányában. A Vanheule majort, Eksterment helységet, a Herenthage-kastély-parkot és Het Pappotte majort a németek elfoglalták. A Bois de Prétreben, Pont à Mousontól északnyugatra a franciák nagy haderővel támadtak. A támadás, noha hosszantartó tüzerégi előkészítés előzte meg, az el-

lenség súlyos veszteségei mellett a németek tüze-lésében összeomlott.

A Jó Pajtás, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja május 9-iki legújabb számába Benedek Elek irt verset, Lakatos László elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja Tamásy Miklós című regényét, Elek nagyapó mesét mond, egy czikk egy ritka, érdekes madárjátát ismerted, Sebők Gyula érdekes történetet kezd, Zsiga bácsi mulattató mór-kát mond el, Rákosi Viktor folytatja A gibraltári összeesküvés című regényét. A rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: Vinnai és dráveczi Dráveczky Béla, a szatmári m. kir. 12. honvédegylet vezetője a Ravaruskánál vívott csatában, negyven éves korában. — KAMENSKY ÁRPÁD REZSÓ, a 6. honvédegylet vezetője a Szent János-kórházban. — CLEMENTIS VIKTOR, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője, tartalékos honvédhadnagy a Kárpátokban a Készvölgy mellett vívott ütközésben, 31 éves korában. — Dr. HÖMAN OTTÓ, járásbíró, a budapesti itéltábla tanácsjegyzője, a 3. népfőlközi egylet vezetője a főhadnagy a déli harctéren, 41 éves korában. — SZALAY ISTVÁN államvasuti gépgyári műszaki hivatalnok, a 18. honvédegylet tartalékos hadnagyja, a galicziai Lutoviskánál. — BAUCS LÁSZLÓ államvasuti gépgyári műszaki hivatalnok, a 101. közös gyalogezred tartalékos hadapródja, Uzsonkán. — Csekenyfalvi Pócsy György, a 18. győri gyalogezred tartalékos zászlósa, kilenc hónapi szakadatlan harc után, a Cereha-magaslatért vívott harcban. — FERENCZI ALFRÉD, államvasuti hivatalnok, a 16. gyalogezred tartalékos zászlósa Galicziában Sjelce községben vívott utcai harc alkalmával, 32 éves korában. — FEJES JÓZSEF, segédjegyző, a soproni 18. honvédegylet zászlósa, az uszoki szorosnál hősi

küzelemben kapott súlyos sebébe, a debreczeni kollégium kórházában. — BIRÓ BÉLA, állami segédmérnök, a tekevidéki állami járási erdőgazdálkodás vezetője, a dési 32. honvédegylet vezetője, a Kárpátokban. — Litási és de-rezslényi LITASSY ISTVÁN, a 31-ik honvédegylet vezetője hadapródvezető, m. kir. segédmérnök, Jaroslau mellett egy roham alkalmával, 26 éves korában. — Sepsi-Szentkirályi Szent-Királyi FERENCZ, a cs. és kir. 82. gyalogezred hadapródja a kárpáti harcokban szerzett betegségek következtében. 24 éves korában, a varannói táborkórházban. — JACOBAY ANDRÁS bányamérnök-hallgató, a 14. honvédegylet vezetője egy évvel önkéntes, a ki az északi harctéren súlyosan megszebesült, Aradon. — Fehéregyházi MANOSFFY LAJOS, színész, a 32. gyalogezred vezetője 24 éves korában, a harctéren szerzett betegsége folytán, Budapest. — LASZKE DOMOKOS, nagybányai adóhivatalnok, a 12. honvédegylet vezetője a harctéren szerzett betegségeben, 29 éves korában, Kassán. — Kisvárdai dr. LOSONCZY SÁNDOR, a 12. honvédegylet vezetője, a 37 éves korában, a harctéren szerzett súlyos betegsége következtében, Budapest. — MARKOVICH ERNŐ TIBOR, dohánnyüvedéki gyakornok, Hindenburg nevű viselő 69. közös gyalogezred vezetője önkéntes tizedese, az északi harctéren, Jablonki község mellett. — JAKUBOVITS GYULA, honvédhadapród a harctéren szerzett betegségeben Kassán, 21 éves korában. — BIHARI JENŐ, első éves joghallgató, az északi harctéren, 18 éves korában, egy nagy ütközés alkalmával.

Elhunytak még a közelebbi napokban: LAZZY-FARKAS ISTVÁN, nyug. pénzügyi főbiztos, 48-as honvéd, 83 éves korában, Szombathelyen. — VALÓ MIHÁLY, kegyestanítóról aranyfűzős áldozópap, nyug. főgimnáziumi tanár, 90 éves korában, Szegeden. — MÜLLER FRIGYES, az erdélyi szász evangélikus egyház nyug. püspöke, 87 éves korában, Nagyszében. — HEKINGER ISTVÁN, nyug. fő-reáliskolai tanár, a pécsi magánfűzős igazgatója, 65 éves korában, Pécsen. — KERTÉSZ MÓN mind-szenti téglagyáros és földbérő, 63 éves korában, Hódmezővásárhelyen. — SZILÁGYI BÉLA nyug. pénzügyi tisztviselő 63 éves korában, Kispesten. — MATYASÓCI MATTYASOVSKY KÁLMÁN, 68 éves korában, Darányban. — Meszlényi dr. MARTON GYULA, ügyvéd 57 éves korában, Kaposvártól. — Dr. LECHNER ANTAL, a Hunyady grófi család kétélyi uradalmának nyug. és a beregvármegyei köz-kórház orvosa, 54 éves korában, Beregszászban. — Nyirbaktai TATTAY FERENCZ fő-reáliskolai

Tetűpor!
Pedikrol

tartalmaz 3% KRESOL-t, mit a porosz belügyminiszter is legjobbnak minősít. — Kütleses tífusz meggyűlésére legbiztosabb. Kapható tórcsi csomagolásban 1 K.É.É. Főraktár: Budapeston Török József, Király-utca 12. Andrássy-ut 26. Nagyváradon Csillaggyógytar. 1906

Szakszerűen készített utazási felszerelések

bőröndök, táskák, szekrény-és kalapbőröndök,ecessárlek

megbizható minőségben, előnyösen beszerezhető az általános ismert

HELLER bőröndös

cézgnél
Budapest, IV., Róssuth Lajos u. 21. (Astoria szálloda épületében)

A cég üzlete 20 évig Károly-köruton (Huszár-ház) volt.

Gothard Sándor

Diana Fegyver-atelier
Herény,
Szombathely mellett.
(Vas megye.)

A. Jos. Decouray, Herstal és A. Leue & Co. Liège (Victoria Hammerle), világ híres és leg-aló rangu galamblov és vadászfegyverek egy-egy dűli és kizárólagos képviselője. E. Bernzard & Co. A. Defouray-Sevrin luxusfegyvereknek állandó nagy raktára. Mauthner-Schönaner Anticorro. Antimissiovi, Mignon távcsővel szerelt fegyvereknek állandó raktára. Vadászfegyverek 100 koronától, esztetoznak 250 kor-tól, Anticorro- és Antimissiovi fegyverek 400 kor-tól minden árban. A kontinens legkiszagabab luxusfegyverraktára. Minden minőség állandó nagy készletben. Teljes garancia. Minden fegyver pontosan belőve. Legjobb minőség.

Legolcsóbb gyári árak. Utólérhetlen olcsó.
Árjegyzéket tessék kérni.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer-
étvágytalanság, ren-
detlen emésztés és
gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a gyomortelheléstől.
Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden **gyógytárban**
valamint
Rozsnyay Mátyás
Arad, Szabadság-tér 8.

LOHR Mária

A főváros első (KRONFUSZ) Fiktők: II. Fő-n-
és legrégibb 27. IV. Eski-ut-6.
csipkés szűz, GYÁR és FÜZLET: Keckenő-t-14.
vegylisztító és VII., Baross-u. 85. V. Harmincud-u. 4.
keimefőstő VI. Teréz-kört-38
gyári intézete. Telefon: József 2-37. VIII. József-krt-2.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

Amputált Ön?

Akar elegáns, a célznak teljesen megfelelő műlábát v. műkezelt? Ez esetben sziveskedjék bizalommal a 35 év óta fennálló, legjobb hírnévének örvendő KELETI J. budapesti orthopédiai műintézetbe fordulni. :: ::

Keltem műlábát és műkezelt, járó s támgépei a legjobbak.
Elegáns, könnyű járás!
Kifogástalan technikai kivittel! Mérsékelt árak!

Keleti-féle műlábak. Azonkivül gyárt és raktáron tart: Testgyenesítő-gépeket, orthopéd műfűzőket, Csász és kir. szabadalmazott sörvítőket, haskötőket, gumiharisnyákat, valamint az összes betápolási czikkelt. — 3000 ábrával ellátott legújabb árjegyzéket ingyen és bérmentve küld: testgyenesítő gépek és gumiharisnyák gyára Budapest, IV., Koronahercz-u. 17. Külön női osztály (női kiszolgálás) Koronahercz-eg-utca 14—16. sz.

tanár, 49 éves korában, Budapesten. — HAGYITS ISTVÁN, posta- és távirómérnök 40 éves korában, Budapesten. — PLESZKÁTS BÉLA, 36 éves korában, Sárospatak. — ÜRMÖSSY LAJOS, író és hírlapíró, a Magyarországi Unitárius Egyház főtanácsának tagja, 64 éves korában, Kolozsvárt. — CSIK ELEMÉR SÁNDOR, a lugosi áll. főgymnázium IV. osztályának növendéke, 15 éves korában, Pémesbükényben.

ÖZV. ROMANEZ KÁROLYNÉ, Ujhelyi Karolina 85 éves korában, Bilken. — ÖZV. ROMBAY ZSIGMONDNÉ, Pinter-Lacey Mária, 76 éves korában, Gyulán. — ÖZV. LIPTHAY BÉLÁNÉ báróné, szül. nemes Mack Amália, az I. osztályu Erzsébet-rend hölgye, 75 éves korában, Budapesten. — ÖZV. KOHN ADOLFNÉ, 75 éves korában, Zomborban. — BÉNYEY ISTVÁNNÉ, szül. Harmath Emma, Bényey Istvánnak, a nagynevű volt szinigazgatónak özvegye a Margit-körházban, 72 éves korában. — RÓZSAVÖLGYI GIZELLA, 65 éves korában, Budapesten. — ÖZV. SCHÖNOA AURÉLNÉ, jéddi Fehér Ilona, 63 éves korában, Debreczenben. — KUSZKÓ ENDRÉNÉ, Heigl Ilus, honvéd főhadnagy felesége, Nagyváradon, 23 éves korában. — OSVALD LÓRÁNTNÉ, szül. Kakuway Hortika, 20 éves korában, Budapesten.

EGYVELEG.

* A táviróoszlopok zúzása. Teljesen biztosan mai napig sem tudjuk, mi okozta a különös tümenyt, hogy a táviró- és telefon-oszlopokból zúgó, éneklő, sokszor visító hangok áradnak szét. Nem tudni miért, de általános a vélemény, hogy az oszlopok dűdölése az időjárás megváltozását jelelteti és pedig eső, vagy vihar készül. Ujabbban Arthur Field ottavai tanár évekig tartó megfigyelések után arra a következtetésre jutott, hogy a hangok voltaképpen a drótokból származnak s a póznák csupán a hangok vezetői, sőt erősítői, mint például a zongorában a hangszelekrény. Viszont a drótokat részint a szél, részint az oszlopok rezgése szölialtatja meg, teljesen hasonlóan az Aeol-hárfa-hoz. Hogy a hang abszolút szélesenedés időben is hallatszik, ennek oka az, hogy a drótok magasságában alig van teljes szélesedés, a mely rendesen csak látszat, mert a levegő színet nélkül mozgásban van. Ugyanaz áll a földre nézve is, a melyben a rezgés ügyesülván szintén örökös. Olyan idő, a mikor a táviróoszlop néma volna,

alig van, tévedés tehát a zúgást az időjárás megváltozásával hozni összeköttetésbe.

* Természetes fogpiszkáló. Santo Domingó szigetének lakói nem ismerik a mesterséges fogpiszkálót, ellenben a természetes fogpiszkálót már ósidők óta használják. Ez a fogpiszkáló ott a narancs és citromfák közt terem, mint kúszó növény, a melynek igen kellemes illatú tülevelei vannak. A növény neve «palma de guano.» Milliárdnyi levele, ha megszárad, ideális fogpiszkáló, a melyhez, miután ezt a tulajdonságát felfedezték, talán még Európában is lesz szerencsénk.

Nem lehet eléggé azon káros hatásokról utalni, melyek a fogak, ezen, az emésztésre annyira fontos és nélkülözhetetlen segédesszók elhanyagolása által, származhatnak. Ellof Förberg, stockholmi orvos arra utal, hogy vizsgálatai alkalmával 73%-a azon egyéneknek, kik fogrohadásban — ezen annyira féltett betegségben — szenvednek, bajukat csakis fogaik rossz állapotára miatt kapták. Nem lehet tehát eléggé ajánlani, hogy mennyire fontos a fogak étkezés utáni és lefekvés előtti rendszeres tisztítása, egy olyan régen kipróbált és elismert fogpoloszerrel, mint aminő a Sarg-féle Kalodent.

Seravallo triesti gyógyszerár adományai. Seravallo Viktor ur a gyógyszerár tulajdonosa Triestben a mostani háború időtartama alatt különböző kórházaknak és intézeteknek, mint a hadsegélyező hivatal «vörös kereszt társulatnak», a fehér keresztnek és a hadügyminiszteriumnak eddig több mint 600 üveg «vasas Chinabort» adományozott, azonkívül karácsonyi ajándékkul 600 üveg asztali bort s pénzádományt ntalt át a hadsegélyező hivatalnak. Nevezett urnak ezen áldozatkészsége a legteljesebb elismerést érdemel ki.

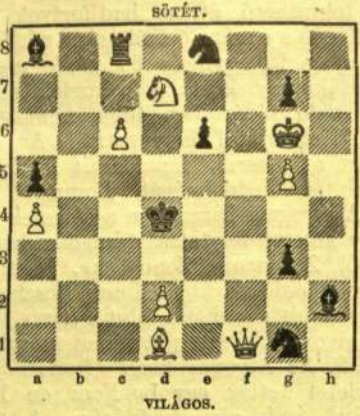
A legfontosabb kérdés azidő szerint, hogy miképp lehetséges legjobban és legbiztosabban a ruhatét — az infekciós betegségek terjesztőit — kiirtani. A porosz állami belügyminiszter folyó évi márczius hónap 24-iki kelettel rendeletet bocsátott ki, melyben konstátálja, miszerint a tegyább kísérletezés szerint a 3 százalékos Kresolpor a kitűnő tisztaság és ruhatét ellen a leghatékosabb szer. A 3 százalékos Kresolpor a porosz belügyminiszter rendelete értelmében készítrve, náluuk Pedikrol név alatt van forgalomban és igen szép eredménnyel használják.

Szerkesztői üzenetek.

Sanssouci szélmalma stb. Nincsenek költő kezével csinálva. Imádság és álom. Szindarabokat elvből nem szoktunk közölni. Fehér Jóska. A vak katona. Tölerősen érzene rajtuk iskolai és irodalmi remiszenczeziák, a melyek afféle diákos izt adnak a verseknek.

SAKKJÁTEK.

A 2951. számú feladvány Braune R.-től, Gothschee.

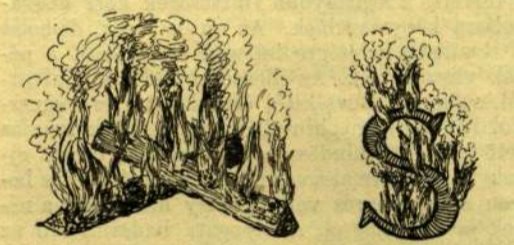
Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

2948. számú feladvány megfejtése Leopold R.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. (Az első lépés után 2 H47 a fenyegetés)

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr).

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 14-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Elveszett alkotmány.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál

Szerkesztőiroda: Budapest, IV., Vármezeje-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-térsz. 4.

Uj magyar szakácskönyv.

Urmánczy Nándor országgyűlési képviselő neje, a budapesti és erdélyi előkelő társaság közkedveltségű tagja, szakácskönyvével új irányt kezd a szakácskönyvek terén. Egyszerűen, olcsón, izletesen főzni — erre a hármas titokra tanítja meg házi asszonyainkat. Minden anyagot gazdaságosan használni ki, hogy semmi kárba ne vesszen és minden a maga tápláló és izesítő értékének megfelelő szerepet kapjon. Minden receptet maga kipróbált, aki utána csinálja, biztosra mehet. A mai nehéz időben megbecsülhetetlen ez a könyv minden családnak. A jó konyha a család egészsége!

Bővebb méltatás helyett közöljük a könyv tartalomjegyzékét.

Alma kolbász	Datolya torta	Hideg rizs	Majonéz mártás	Parmezános krumpli	Sült kelkáposzta	Túrós rétes
Alma kompót	Diókrém torta	Hólabda	Makaroni vajas tész-	tekeres	Szalámi esokoládéból	Tüdős kolbász
Alma saláta	Homok torta	Homok torta	tában	Parmezános omlett	Szalonnás tojás	Türki (tengeri hal)
Almás béles	Dió mandulából	Huncutka	Párolt marhahús	Párolt marhahús	Szarvasgomba	Tyúkmellilic
Almás pité	Dió püsszerli	Hús- és vadfélék	Málé	Málé	esokoládéból	Ürtpörkölt
Almás rétes	Dió rudaeska	Hús puding	Málé torta	Pástétomok	Szendvics	Vadász-szalámi
Ananász krém	Diós és mákos patkó	Hús puding (oros	Mandula golyócskák	Pergelt krém	Szendvics (zsemlye	Vaddisznó befőzése
Angol hideg kötes	Diós golyócskák	módon)	Mandula osta	Mandula osta	töltve)	Vadhoz való mártás
észtá	Diós kifli	Huszár szelet	Mandula puding	Mandula puding	Piskóta tekeres,	Vadpástétom
Angol keksz	Diós kockák	Imbíz (vegyes hideg	Mandula rudaeska	Mandula rudaeska	bomba formában	Vagdalt tyúkfilé
Angol plum puding	Diós pité	felvágott)	Mandula tézsza	Mandula tézsza	Piskóta tézsza	Vajas kifli
Angol punos	Diós rétes	Indián torta	Mandula torta	Mandula torta	Pom-Pom torta	Vajas pogácsa
Angol zsemlye pudd.	Diós tekeres (Rolade)	Irlandi csu(gulyásféle)	Mandulás perec	Mandulás perec	Pom-Pom torta	Vajas pogácsa
Anikó rudaeskája	Diós torta	Írós tézsza	Marha- vagy borjú-	Marha- vagy borjú-	Porhanyós percek	Vajas tészta (Hassé)
Anis-kenyér	Diós torta kávéval	Izes lepény	húst pacélben egy	húst pacélben egy	Porhanyós tézsza	Vajas tészta gombával
Bajor káposzta-gön-	Diszznócomb zöldsg-	Jég kiflicskék	npra eltenni	npra eltenni	Porhanyós tézsza	Vajas tészta-szeletek
gyölek	gel	Jegecs káramel	Mártások	Mártások	Tejes kalács	Vadpástétom
Bajor Pichel köhús	Dobos-torta	kréme	Meggy borban	Meggy borban	Tejes véres kolbász	Vagdalt tyúkfilé
(gulyás-féle)	Édes ugorka	Juhtúrós galuska	Meggy likör	Meggy likör	Tejes véres kolbász	Vajas tészta-szeletek
Bajor szilvás zsemlye	Égetett mandula fagy.	Julien-leves	Meggytorta	Meggytorta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Bajor túrósz laska	Élesztős diós kifli	Kalácsok	Mézeskalács	Mézeskalács	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Bargandirgi gulyás	Előételek	Kalarábés csirke	Mézeskalács pogácsa	Mézeskalács pogácsa	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Becsinált csirke	Erdélyi kürtő-torta	Káposztaleves	Migat	Migat	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Becsinált csirke zöld-	(kürtő-fánk)	Káposztás előétel	Miniszter puding	Miniszter puding	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
séggel	Eszterházi gulyás	Káramel fagyalt	Mogyoró és esokoládé	Mogyoró és esokoládé	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Befőttek	Etelka torta a lo-	Káramel öntet	krém	krém	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Belga kotlett	kuszdíó	Karfiol franciásan	Mogyoró vagy dió	Mogyoró vagy dió	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Beshamel puding	Fagyalt (Parfé)	Karfiolleves	fagyalt	fagyalt	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Birsalma szule	Fagyaltok	Karfiolos csirke	Mogyorócsók	Mogyorócsók	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Borjúdója francia	Fánk	Karfiol puding	Mogyoró krém	Mogyoró krém	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
módon	Fatányéros	Kávé csokoekák	Mogyoró puzzi	Mogyoró puzzi	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Borjúhús mártással	Fehér májas kolbász	Kávé fagyalt	Mogyoró szelet	Mogyoró szelet	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Borjútekeres	Fehér rizottó	Kávékrém	Mogyoró szeletek	Mogyoró szeletek	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Bor-sodó	Fekete-kávé elkészítése	Kávékrém torta	Mogyoró torta	Mogyoró torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Bors kalács	Felfújt krumpli	Kávé krém torta	Mogyoró tyúk	Mogyoró tyúk	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Borsó eltevése	Felszáraztatott	Kávé puding	(császármadár)	(császármadár)	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Borsos csirke	Figurák	Kávétorta	Mokka torta	Mokka torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Burgonyatorta	Finom főzelék (vegyes	Kaviármártás	Morza kalács	Morza kalács	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Citrom fagyalt	főzelék)	Kedves tésztaeska	Morza tortácska	Morza tortácska	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Citrom jegece	Főzelékek	Kel, töltött káposzta	Mustárvaj	Mustárvaj	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Citrom puding	Francia mandulatorta	Kevrt mandula pité	Narancs fagyalt	Narancs fagyalt	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cukkerli	Friss barack püsszerli	Kiflicskék	Narancs puding	Narancs puding	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cukorkalács	Fűszerez mandulatorta	Király torta	Narancs saláta	Narancs saláta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cukornélküli tortácska	Gateau «Paris»	Kis sütemények	Narancs torta	Narancs torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cukrozott gyümölcs	Gazda-torta	Kolbászforma szeletek	Négyszögletes torta	Négyszögletes torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cukrozott narancs	Gesztenye kifli	Kolbászok készítrési	Nürnbergi édesség	Nürnbergi édesség	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Császár puding	Gesztenye tészta	módja	Nyel borjúhúsban	Nyel borjúhúsban	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Cserezsnye kalács	Gesztenye torta	Komlóleves	Nyúl-pástétom	Nyúl-pástétom	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csirke-aprólékveles	Gombaleves	Kötes kifli	Nyúzott csuka	Nyúzott csuka	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csirke-becsinált	Gombás tojás	Kréme	Olasz makaroni	Olasz makaroni	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
(franciásan)	Gombóc	Krokkett borjúhúsból	Olasz rizottó	Olasz rizottó	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csirkefélek	Gombóc levelekhez	Krumpli kifli	Olasz saláta	Olasz saláta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csirke krotek	Gombóc zsírban ki-	Krumplipiré	Omlott	Omlott	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csirke rizottó gomba-	sított	Krumplipiré leves	Omlettek	Omlettek	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
mártással	Gömbölyű felsár-	Krumplis rudak	Orosz pástétomoska	Orosz pástétomoska	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé biszkvit	pecsenye	Krumpli torta	Orosz saláta	Orosz saláta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé cukorka	Görögdiñnye cukor-	Kukoricliszt torta	Orosz szeletek	Orosz szeletek	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé fagyalt	ban	Lengyel kalács	Orosz torta	Orosz torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé golyócskák	Gráci tortácska	Leveleske	Öntött saláta	Öntött saláta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé kenyér	Gráci zvibak	Levesek	Özgerine	Özgerine	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládékrém	Gríz rétes	Libamáj rizottó	Özgerine torta	Özgerine torta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládékrém-bomba	Gulyásleves	Libamáj pástétom	Özpástétom	Özpástétom	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé kréme torta	Gyümölcs fagyalt	(franciásan)	Özpecsenye	Özpecsenye	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé puding	Gyümölcs kalács	Linzi tészta	Öz- vagy nyúlporkölt	Öz- vagy nyúlporkölt	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé püsszerli	Gyümölcs kenyér	Luca néni krémje	Öz- vagy szarvas-	Öz- vagy szarvas-	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé-stanielic	Gyümölcs torta	Luluska diós püsszija	ragóit	ragóit	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé szeletek	Habos rolni	Magyar fogoly	Pácólt nyelv	Pácólt nyelv	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé torta	Hálfélék	Mai viszonyokhoz	Panirozott rostélyos	Panirozott rostélyos	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé tortácska	Halmajonéz	lazaac módon	Paprikás csirke	Paprikás csirke	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csokoládé pité	Hideg balatoni fogas	Hideg citrom koch	Paprikás hal	Paprikás hal	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Csöröge	Hideg borjúcomb,	Hideg griz puding	Paradicsom krumpli	Paradicsom krumpli	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Dancigi evibak	lazaac módon		Paradicsom saláta	Paradicsom saláta	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Datolya csók	Hideg citrom koch		Parasztgulyás	Parasztgulyás	Tejes véres kolbász	Vadpástétom
Datolya szeletek	Hideg griz puding		Parfait (fagyalt)	Parfait (fagyalt)	Tejes véres kolbász	Vadpástétom

TERMELJÜNK ZÖLDSÉGET!!

Minden talpalatnyi földet használjunk fel és műveljük meg. — Részletes utasítást nyújt Rombay Dezső könyve. — Czime: **ZÖLDSÉG TERMESZTÉS, zöldségfélék eltarítása és konzerválása. ÁRA 1 KORONA.**

Megrendelhető: **LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE** (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Csizfűrdő megnyilt

Ismertetőt díjtalanul küld a fürdőigazgatóság Csizfűrdő.

Megjelent **GRÓF ANDRÁSSY GYULA** új könyve: **KINEK BÜNE A HÁBORÚ?** Ára 2 korona. **FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.** Minden könyvkereskedésben kapható.

Saját érdekében

tegyen egy kísérletet az új szab. amerikai impregnált **FÉM-TISZTÍTÓ KENDŐVEL.** Előnye: bármilyen fémlány gyors és egyszerű kezelésben hónapokig tartó tükörfényt nyer. Minden eddigi tisztítószer helyébe fémszártól fölölköl. Sohasem szárad ki, nem koplat, nem horzsol, olcsó és gazdaságos. Ára 25 fill., 50 fill., és 1 kor. Mindentől kapható. — Kereskedőknél kérjen ingyen mintát.

FORAKTAR, FORSTER, JOSEF ÉS GYÁRMEKAL BUDAPEST, IV. KER., BÉLANTODA-UTCA 4. SZ.

Költözködéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegejtötte és magyarázta **Dr. PONGRÁZ JENŐ** budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárás, víz- és gázszabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás. Mindenütt kapható. Ára köve 3 K 20 fillér.

Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkiadásának gyűjteményében.

Kapható: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) R-T-nál, Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Hindenburg élete, jelleme, csatái rendkívül érdekesen van megírva a Magyar Könyvtár új füzetében.

Irta Százados István. Ára 60 fillér.

A könyv ára köte 3 kor. 60 fill.

Megrendelő-jegy. (Beküldendő a Franklin-Társulat könyvkiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4. vagy bármely előkelőbb könyvkereskedésnek.)

Emzennel megrendelek példányt Urmánczy Nándorné Szakácskönyvéből utánvétel mellett. Ára 3 korona 60 fillér.

Kelt _____ pontos czim.

A NÉMET BIRODALOM SORSDÖNTŐ ÓRÁJA.

Ára 60 fillér.

Írta:
Frobenius Hermann.

Megjelent
a Magyar
Könyvtárban.

Fordította:
Mikes Lajos dr.

Knuth Károly

mérnök és gyáros

Cs. és kir. fensége József főh. udv. száll.
Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.

☞☞

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz. és víz-
vesztékek, csatornázások, szellőztetések, szif. elvezet.
Vízszűrők, emelőgépek stb. — Tervek, költségveté-
sek, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

BISMARCK

születésének 100 éves évfordulója
alkalmából élénk érdeklődés mutat-
kozik az egyetlen magyar munka
iránt, melyben

Bismarck és a magyarság

közötti kapcsolat van hűen leírva és
a mai szövetséges viszonyunk meg-
alapozása van eleven érdekességgel
megrajzolva. — Czime:

BISMARCK ÉS ANDRÁSSY

Írta: HALÁSZ IMRE. Ára 6 kor.

FRANKLIN-
TÁRSULAT
KIADÁSA.

Minden könyvkereskedésben kapható.

20. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 16.

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona. A Világtrónkú-val
Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre — 5 korona. több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is eszotandó.

A legközelebbi napokban aláírásra kerülő

6%-os és 5½%-os hadikölcsön kötvényekre

mint hivatalos aláírási hely az eredeti feltételek mellett
jegyzéseket már most elfogadunk.

A nálunk jegyzett kötvényekre a jegyzési árfolyam 90%-ig
nyújtunk előleget. A fenmaradó tőketartozás

havi részletekben is törleszthető

Minden 100 korona névértékű kötvény után havonta 5 korona
törlesztendő. A 6%-os hadikölcsön kötvények kibocsátási ár-
folyama 97.50 korona lesz, míg az 5½%-os kötvények 91 ko-
ronás árfolyamon kerülnek aláírásra. — A 6%-os kötvények
5½ évi zárkötettségig is jegyezhetők. Az 5½%-os kötvé-
nyeknél zárolás nincsen.

MERCUR V., Fürdő-utca 3. sz.

Váltóüzleti Részvény-Társaság, Budapest,
Alapító-intézet: K. k. priv. Bank & Wechselstuben A. G. Mercur.

Alaptőkéje 50 millió korona. Tartalékalapja 24 millió korona.

A HONNAN CSAPATAINK KIVERTÉK AZ OROSZOKAT. — KILÁTÁS AZ ONDAVA-VÖLGYÉRE SZTROPKÓ FELÉ. (Sztropkó a háttérben levő hegyvidék szikái.)

Jelky Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk felvétele.